

1. מסורת התורה בני ברק ע"ר 580319408
2. הרב שמואל מרקוביץ, ת"ז 01274307
3. הרבנית ציפורה מרקוביץ
על-ידי ב"כ עוה"ד איל רוזובסקי, יוסי אטינגר ואח'
ממשרד מיתר | עורכי דין
מדרך אבא הלל סילבר 16, רמת גן 5250608
טל': 03-6103100 ; פקס: 03-6103111
דוא"ל: yossie@meitar.com

המבקשים (להלן – "מסורת")

- נ ג ד -

1. ישיבת פוניבז' בע"מ חל"צ 510006513
2. ישיבת פוניבז' ע"ר 580025286
3. הרב אליעזר כהנמן, דרכון אמריקאי מס' 112853505
על-ידי ב"כ עו"ד אהוד ארצי, רן פלדמן, רבקה אריאל ואח'
ממשרד ש. הורוביץ ושות'
מרחוב אחד העם 31, תל אביב-יפו 6520204
טל: 03-5670604 ; פקס: 03-5660974
דוא"ל: rivka.ariel@s-horowitz.com

המשיבים (להלן – "פוניבז'")

תשובת פוניבז' לבקשת מסורת לביטול פסק הבוררות של כב' הבורר דוד חשין

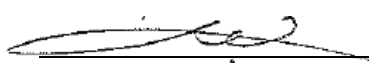
בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 6.1.2026 ולהוראות חוק הבוררות, התשכ"ח-1968 ("חוק הבוררות" או "החוק"), מתכבדים פוניבז' להגיש את תשובתם לבקשת מסורת לביטול פסק הבוררות מיום 18.11.2025 שנתן כב' הבורר, השופט (בדימוס) דוד חשין (בהתאמה – "בקשת הביטול", "פסק בוררות חשין" או "פסק הבוררות" ו-"כב' הבורר"). בית המשפט הנכבד מתבקש לדחות את בקשת הביטול ולאשר את פסק הבוררות חשין, כמבוקש בבקשה לאישור פסק הבוררות שהגישו פוניבז' ביום 24.11.2025 (ת"א 67407-11-25). כן מתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את מסורת בתשלום הוצאות פוניבז' בגין הגשת תשובה זו, לרבות שכר טרחת עו"ד בצירוף מע"מ כדין.

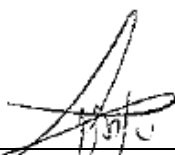
על מנת שלא להעמיס, לא יצורפו לתשובה זו מסמכי תיק הבוררות שאליהם ישנן הפניות בה, שכן מסורת צירפו אותם לבקשת הביטול.

כתבי הטענות מטעם הצדדים בבוררות בפני כב' הבורר יכוננו להלן, לפי העניין – "תביעת/הגנת/תשובת/סיכומי פוניבז'"/"מסורת". ההדגשות בציטוטים שלהלן, ומלל ששולב בהם בסוגריים מרובעים, הוספו על-ידי הח"מ, אלא אם צוין אחרת.

תשובה זו נתמכת בתצהירו של הרב אליעזר כהנמן, המשיב 3.

רבקה אריאל, עו"ד

רן פלדמן, עו"ד
ש. הורוביץ ושות'
באי-כוח ישיבת פוניבז'

אהוד ארצי, עו"ד

א. פתח דבר

1. עניינה של בקשת הביטול אינו באמת ב"ביטול פסק בוררות", רחוק מאוד מכך. כעולה מהבקשה, מסורת בעצם מציגים שוב, מראשית, את טענותיהם שנדחו בפסק הבוררות, ומנסים לקיים בהן מעין "משפט חוזר" בפני בית המשפט הנכבד. זאת תוך התעלמות כמעט מוחלטת מהקביעות העובדתיות הרבות מאוד, מהמסקנות ומההכרעות שפורטו בפסק הבוררות המפורט והמנומק.
2. פסק הבוררות מושא הליך זה ניתן לאחר הליך בוררות ממושך מאוד, יסודי ומעמיק, שבו נפרשה בפני כב' הבורר יריעה עובדתית מפורטת, על-ידי שני הצדדים; הוגשו כראיות אלפי עמודי מסמכים, סרטונים והקלטות; והעידו בפני כבוד הבורר לא פחות מ-18 עדים שונים. כל אלו נבחנו והיוו תשתית לממצאי כב' הבורר. כל זאת, יש להדגיש והדברים לא יכולים להיות במחלוקת, בלי שנחסמה דרכו של מי מהצדדים להביא ראיות לפי שיקול דעתו. לצדדים ניתן יומם באופן מלא, הוגן ושוויוני.
3. כב' הבורר הכריע במחלוקות באופן מפורט ומנומק, על יסוד התשתית הראייתית והעובדתית שהוכחו, בכל האמור בפסק 2000, הרקע לו והקביעות בו, ומהלך הדברים בשנים שלאחר מתן פסק 2000 ועד לימינו אנו.
4. מסורת "מדלגים" על כל אלה, כאילו לא נקבעו ממצאיו העובדתיים של כב' הבורר וכאילו לא הוכרעו ונדחו טענותיהם; כל זאת בניסיון לפתוח את הדיון מחדש, שלא כדין. מסורת מסתירים מבית המשפט הנכבד אפילו את העובדה שהם כבר העלו טענות אלה בבוררות, שדי בה כדי ללמד שכב' הבורר הוסמך בהחלט – גם על-ידי מסורת עצמם – להכריע אם זכויות הרב מרקוביץ בפוניבו' פקעו.
5. כפי שיפורט, כל הטענות בבקשת הביטול ביחס לפסק 2000, ובכלל כך טענתם המרכזית של מסורת כי פסק הבוררות "סותר" את פסק 2000, נשענות על טענות חוזרות וממוחזרות של מסורת, שכבר נדחו בפסק הבוררות, באשר לפרשנות פסק 2000. פסק הבוררות לא "סותר" או "מבטל" את פסק 2000, כטענת מסורת, אלא דוחה – באופן מנומק ומבוסס – את גרסת מסורת באשר למה שנקבע בפסק 2000. לפיכך גרסתם אינה רלוונטית עוד, שכן אין עוד מחלוקת באשר למה שנקבע בפסק 2000 – הפלוגתה הוכרעה, ועל כך אין לערער.
6. גם אם סבורים מסורת שקביעות עובדתיות כאלה או אחרות של כב' הבורר, או מסקנותיו, "אינן נכונות", קביעות אלה תקפות ומחייבות, ולא ניתן לשנותן. לא לכך נועדה בקשה לביטול פסק בוררות, ואין מקום לניסיונם הקיצוני של מסורת לקיים מעין "משפט חוזר", רק משום שאינם מרוצים מהפסק.
7. ויודגש, שכן מסורת הסתירו את הדברים מבית המשפט הנכבד: בפסק הבוררות נקבע, על יסוד ראיות מוצקות ותוך נימוקים מפורטים, כי הרב מרקוביץ פעל באופן אקטיבי להקמת ישיבה עצמאית בראשותו ובניהולו, נפרדת מישיבת פוניבו', תוך השתלטות על מקרקעי פוניבו' ועל נכסיה; כי הוא הקים מבנה תאגידי עצמאי ונפרד להפעלת ישיבתו בתוככי ישיבת פוניבו'; וכי הוא חתר, באופן אגרסיבי ובאלימות קשה, תחת המבנה הארגוני של הישיבה, ומרד במבנה הסמכויות שבה.
8. כן נדחה ניסיון מסורת לתרץ פעולות אלה ולהציגן כ"אילוץ" שנכפה על הרב מרקוביץ לאחר שלא ניתן לו מה שמגיע לו בישיבת פוניבו'. נקבע, ובדין, כי לא ניתנה מעולם לרב מרקוביץ "זכות" או "סמכות" לפעול כך, לא על פי פסק 2000 ולא בכלל; כי פעולות אלה נעשו שלא כדין וללא הצדקה; וכי משפעל כך, פקע מינויו בישיבת פוניבו', לכל המאוחר בשנת 2007.
9. לאחר כל זאת, ברור עד כמה מסולפות טענות מסורת שלפיהן פסק הבורר "הפך" את הרב מרקוביץ "רטוראקטיבית לפולש" (ס' 6 לבקשת הביטול) או "נישל" אותו מ"מפעל חייו" (שם). המדובר בניסיון שקוף מאוד להפוך את היוצרות. פסק הבוררות לא "הפך" את הרב מרקוביץ לשום דבר ולא "נישל" אותו מכלום. בהתאם לממצאיו העובדתיים של כב' הבורר, הרב מרקוביץ הוא אכן פולש, ומפעל חייו הוא מפעל של גניבה והשתלטות אלימה. **התנהלותו זו של הרב מרקוביץ היא שהביאה לכך שאיבד – בעצמו ומכוח פעולותיו – את מה שהיה לו בישיבת פוניבו', ופסק הבוררות רק קבע כי זה מה שהתרחש.**

10. כך אפוא, הבקשה כולה, ובתוך כך גם הניסיון להצדיק את תוספת העמודים לעומת הקבוע בדין, אינה אלא אחיזת עיניים, כאילו מדובר בטענות רלוונטיות לביטול פסק בורר. הן לא. הבקשה בנויה על חזרה על טענות שנדחו; התעלמות מוחלטת מגרסאות הצדדים בפני כב' הבורר ומהמחלוקות שנגזרו מגרסאות אלו; התעלמות כמעט מכל קביעות כב' הבורר וסילוף של המעטות המוזכרות, תוך העלאת טענות ערעוריות נגדן.
11. נוכח כל שיפורט עוד להלן, ברור כי אין עילה שבדין לביטול פסק בוררות חשין, ובקשת הביטול היא רק חוליה נוספת בשרשרת בלתי נגמרת של ניסיונות מצד מסורת לאפשר לעצמם להמשיך ליהנות עוד זמן מה מהדין העצמי שחוללו בשיטת "כל דאליס גבר".
12. בשנים האחרונות הדבר התבטא בביזוי החלטות שיפוטיות רבות בידי מסורת. בגין כך הוטלו עליהם קנסות משמעותיים וניתנו נגדם החלטות קשות בבית המשפט המחוזי ובבית המשפט העליון. בפני כל ערכאה מסורת ניסו לפתוח מחדש את הפלוגתות שכבר הוכרעו בפסקי דין חלוטים, ושוב ושוב נדחו ניסיונותיהם לדון מחדש במה שכבר הוכרע ואינו נתון לערעור. כיום, משניתן פסק הבוררות שהביא את הסכסוך לסיומו, נמשכים ניסיונותיהם לגרור את ההליכים עד אין קץ, בניסיון לעכב את הוצאתו לפועל של הפסק.
13. וזאת לא בכדי. מסורת מבקשים להימנע מהגעה לשלב שבו פסק בוררות חשין ניתן לאכיפה באמצעות זרועותיה של המדינה – בהליכים מכוח פקודת בזיון בית משפט ובאמצעות הוצאה לפועל. גם בעת כתיבת שורות אלה, ולא ניתן להפריז בחומרת הדברים, ממשיכים מסורת בהפרת פסק הבוררות, כשהם נאחזים בטענה השגויה שאינם נדרשים לקיים את הפסק כל עוד לא אושר בפסק דין חלוט של בית המשפט הנכבד!
14. מן הדין לשים גבול לניסיונות מסורת למלט עצמם מן הדין, לא לאפשר להם להשתמש בבקשת הביטול כפלטפורמה להעלאת טענות ערעוריות, ולחייבם בתשלום הוצאות גבוהות לטובת ישיבת פוניבז'.

ב. בבקשת הביטול ה"ערעורית" מסורת מנסים לדלג מעל הממצאים העובדתיים בפסק הבוררות, בדבר מעשי הרב מרקוביץ שהביאו לאובדן מינויו בישיבת פוניבז': הקמת ישיבתו הנפרדת במקרקעי פוניבז'; הניסיון להשתלט על ישיבת פוניבז' והמרידה במבנה ההיררכי שלה; והאלימות הקשה שהשליט בגבעת הישיבה ככלי להשגת אלו

15. פסק בוררות חשין ניתן לאחר הליך בוררות מפורט ומעמיק במיוחד, שבו העלה כל צד את מכלול טענותיו כלפי הצד השני, טענות אלו התבררו לעומקן ולרוחבן, ונקבעו בהן ממצאים עובדתיים והכרעות משפטיות. גם אם מסורת קיוו לפסק בוררות אחר, הם אינם יכולים להעלים עובדות אלה.
16. בפתח הליך הבוררות הורה כב' הבורר לצדדים להגיש לו את כל כתבי הטענות, פסקי הבוררות ופסקי הדין שניתנו ביניהם עד כה; וכל צד הגיש את כתבי הטענות ופסקי הדין שראה בהם רלוונטיים. לאחר מכן הגישו שני הצדדים, בכל שלב במקביל, בהתאם להחלטות כב' הבורר, כתבי תמצית טענות קצרים; כתבי תביעה שריכזו את מכלול העילות והסעדים שכל אחד מהצדדים סבר כי עומדים לו כלפי הצד השני; כתבי הגנה; כתבי תשובה; בקשות לסילוק על הסף ותשובות להן; תצהירים; סיכומים; סיכומי תשובה; והשלמות טיעון בסוגיות שכב' הבורר ביקש להתייחס אליהן בעת שעסק בכתיבת הפסק. כן נערכו בפני כב' הבורר לא פחות מ-15 (!) דיוני הוכחות ארוכים, שבהם נחקרו כל 17 עדי הצדדים וכן עד מומחה שמאי המקרקעין מטעם פוניבז', והוגשו באמצעות העדים ראיות רבות שסומנו כמוצגים. חלק נכבד מהמסמכים שעמדו בפני כב' הבורר צורפו כנספחים לבקשת האישור¹.

¹ מסורת לא צירפו את פסקי הדין וכתבי הטענות שכל צד העביר לכב' הבורר בפתח הליך הבוררות; את כתבי תמצית הטענות; את הבקשות לסילוק על הסף והתשובות להן; וכן את הקלטות ישיבות הבוררות. יודגש כי מטבע הדברים, תמלולי ההקלטות (שצורפו לבקשת האישור) רצופי שגיאות במידה רבה בהרבה מהנפוץ בתמלולים מסוג זה, בין היתר בשל סגנון הדיבור הרבני של עדי הצדדים. ציטוטים מדויקים של חלקים מתוך הפרוטוקול, לאחר האזנה מדוקדקת, שולבו בסיכומי פוניבז' לפי הצורך, לצד הפניות למיקומים המדויקים בהקלטות.

17. בסיומו של הליך הבוררות, שבמהלכו הונחו בפני כב' הבורר מסמכים הנושאים אלפים רבים של עמודים, סרטונים, הקלטות ושעות רבות של עדויות, נפרסה בפני כב' הבורר תמונה עובדתית מקיפה ומעמיקה על הסכסוך הנדון בפניו ועל טענות הצדדים. על יסוד תמונה עובדתית מלאה זו, קבע כב' הבורר שורה ארוכה של ממצאים עובדתיים מוצקים, ברורים ומנומקים היטב, שעליהם נשענות את הכרעותיו.
18. הברית התיכון לפסק הבוררות הוא הכרעות עובדתיות בשתי פלוגות מרכזיות שהעמידו הצדדים להכרעת כב' הבורר, והן: מה ניתן לרב מרקוביץ בפסק 2000; ומה התרחש בפוניבז' בשנים שלאחר מתן פסק 2000.
19. על יסוד הממצאים העובדתיים בפלוגות אלה ניתנו הכרעות כב' הבורר בתביעות הצדדים, שביסודן עמדה השאלה אם הרב מרקוביץ רשאי להפעיל את ישיבת מסורת התורה תחת שמה של פוניבז', במקרקעיה ועל חשבונה. מבקשת הביטול נעדרו לחלוטין הממצאים העובדתיים של כב' הבורר בסוגיות אלו.
20. הלכה מושרשת היא כי העילות לביטול פסק בוררות, המנויות כרשימה סגורה בסעיף 24 לחוק, נועדו אך ורק לשם פיקוח על אופן ניהול הבוררות. עילות הביטול אינן ערעוריות, ולא ניתן להעלות בבקשה לביטול פסק בוררות טענות ביחס לטעויות שנפלו בתוכן הכרעת הבורר (רע"א 689/17 דן **חברה לתחבורה ציבורית בע"מ נ' ניב**, פס' 9 (25.5.2017); רע"א 5229/18 **אבידור נ' לביא**, פס' 15 (נבו 23.8.2018)).
21. בית המשפט לא יחליף את שיקול דעת הבורר, אף אם נפלו בפסק הבוררות סתירות או טעויות, ואף טעויות ביישום הדין. היקף ההתערבות השיפוטית בפסק בוררות הוא צר ומוגבל לעילות הביטול, שיש לפרשן בצמצום רב ולהחילן בזהירות ועל דרך פירוש דווקני, כדי ליתן תוקף לפסק ולא לבטלו. בית המשפט אינו דן בבקשה לביטול פסק הבוררות כערכאת ערעור (רע"א 470/08 **כרמל התפלה בע"מ נ' מדינת ישראל**, פס' 48–49 (4.3.2010); רע"א 4047/15 **ממן נ' חברת די וורולי סיאני הנדסה (1990) בע"מ**, פס' 5 (7.12.2015); רע"א 3680/00 **גמליאלי נ' מגשימים כפר שיתופי להתיישבות חקלאית בע"מ**, נז(6) 605, פס' 10 (2003)).
22. בקשת מסורת מנותקת לחלוטין מהלכות אלו. היא בשום אופן אינה בקשה לביטול פסק בוררות מכוח עילות המנויות בסעיף 24 לחוק; היא כלל אינה כוללת טענות שמטיבן נועדו לבסס עילה כלשהי לביטול פסק בוררות; ומסורת בהחלט לא מבקשים בה כי בית המשפט יפקח על האופן שבו נוהלה הבוררות.
23. אדרבה, מסורת אינם מסתפקים בניסיון להעמיד את בית המשפט הנכבד כערכאת ערעור על כב' הבורר. מסורת פונים אל בית המשפט הנכבד כאילו היה ערכאה דיונית שתדון מחדש, מראשית, באותן טענות שהעלו בבוררות. למעשה, "בקשת הביטול" היא פשוט כתב תביעה חדש-ישן מטעם מסורת, בניסיון להביא לדיון חוזר באותן הטענות שהעלו בפני כב' הבורר. זאת כשהם מתעלמים כליל מהעובדה שטענות אלו כבר נדונו ונדחו בפסק הבוררות, באופן שמונע דיון עתידי בהן נוכח עקרון סופיות הדיון. כך, למשל, בולט מאוד פרק ב(1) לבקשת הביטול, "**פסק 2000 – עיגון זכויות הצדדים ומעמדם**", אשר אין בו ולו רמז לקביעות כב' הבורר בסוגייה זו ממש, שניתנו לאחר שהצדדים, לרבות מסורת עצמם, העמידו סוגייה זו להכרעתו. ואולם, את קביעות כב' הבורר לא ניתן להעלים, כשם שלא ניתן לערער עליהן.
24. כפי שנפרט עוד להלן, בפסק בוררות חשין נקבע, כממצא עובדתי, כי בפסק 2000 מונה הרב מרקוביץ אך ורק לראש ישיבה בישיבת פוניבז', במובן של בעל תפקיד, נושא משרה, אשר יונק את כוחו מסמכות בעל הבית הרב כהנמן; וכי תפקיד זה, באופן אינהרנטי, כמעין תנאי מכללא, כפוף למגבלות ונושא עימו חובות. כן נקבע שם כי חתירה תחת המבנה הארגוני של הישיבה, מרידה במבנה הסמכויות שבה, ופעולות בניגוד לתנאי מינויו של הרב מרקוביץ עשויות להפקיע את מינויו (ס' 221–224, 325, 329 ו-379 לפסק הבוררות).
25. ודוק: בניגוד לטענת מסורת בבקשת הביטול, כב' הבורר קבע כי התנאים והחובות הם "מעין תנאי מכללא" **במשרה** – כל משרה, וכך גם במשרת ראשות ישיבת פוניבז', ולא שהם "תנאי מכללא" בפסק 2000.
26. מסורת אף מציגים את המילים "תנאי מכללא" באופן מסולף מאוד, כאילו היה מדובר בדוקטרינה מדיני החוזים או בפרשנות "תאגידית אזרחית" שכב' הבורר ייבא לענייננו. ואולם מדובר בסילוף קביעת כב' הבורר.

הבורר. מה שנקבע הוא המובן מאליו – כי נשיאה בתפקיד כפופה לתנאים, כי בעל תפקיד אינו רשאי לנהוג מנהג בעלים וכי לא עסקין ב"איש הישר בעיניו יעשה". הדברים כרוכים מאליהם בעצם הנשיאה בתפקיד, להבדיל מבעלות, ובלשון ציורית ניתן לכנותם "מעין תנאי מכללא" (ס' 224 לפסק הבוררות), ובמקום אחר: "חלק אינהרנטי מהמינוי" (ס' 325 שם). כל האסמכתאות בעניין הדוקטרינה החוזית אינן רלוונטיות.

27. מכל מקום, לאחר בירור עובדתי מעמיק, בפסק הבוררות נקבעה שורת ממצאים עובדתיים בדבר התנהלות הרב מרקוביץ בשנים 2004–2007, המהווה חתירה תחת יסודות הישיבה ומרידה בהיררכיה, באופן שהפקיע את מינויו כראש ישיבה בישיבת פוניבז', לכל המאוחר בשנת 2007 (ס' 333 ו-380–382 לפסק הבוררות).

28. בתוך כך, נקבע כי הרב מרקוביץ הקים ישיבה נפרדת בתוככי ישיבת פוניבז', שעבורה הוא בנה מסגרת תאגידית נפרדת ועצמאית החל משנת 2004, ובכך נדחתה גרסתם העובדתית של מסורת בנוגע לדברים:

"בכל הנוגע לפעילות הרש"מ באמצעות העמותות שבשליטתו מאז שלהי שנת 2004 אני מקבל את עמדת הראל"כ בעיקרה. [...] וגם אילו הייתי מקבל את הטענה שהראל"כ התנכל לאברכים מסוימים המזוהים עם הרש"מ, אינני רואה בכך הצדקה לרש"מ לחדור לתחום הגשמי בניגוד לאמור בפסק 2000, ולהקים מסגרת תאגידית חדשה לאברכים שתחתור תחת מבנה הישיבה.

הדברים יפים גם לעניין רישום הבחורים והקמת המסגרת התאגידית הנפרדת עבורם. בהקשר זה אציין שאני דוחה את טענת הרש"מ שעמותות ת"ת לא שימשה כחלק ממסגרת תאגידית זו. [...] יתר על כן, הרב וייספיש עצמו הסביר כי הניסיון לפעול באמצעות עמותות ת"ת ולא באמצעות עמותות מסורת התורה, נעשה כיוון שלנוכח ההוראה בפסק 2000 לבטל את צור התורה, היה חשש שבפעולה באמצעות מסורת התורה תהיה משום "מראית עין" של הפרת הפסק. **בכל הכבוד, העברת פעילות לעמותה אחרת, אינה שוללת "מראית עין" של הפרת הפסק, אלא אדרבה יוצרת "מראית עין" של נסיון לעקוף את הוראת הפסק, שהורתה לבטל את עמותות צור התורה" (ס' 339–340 לפסק בורות חשין).**

"לסיכום נקודה זו – בשלהי שנת 2004 החל הרש"מ לצאת ל"דרך עצמאית" מבחינה ארגונית ותאגידית. זה החל בהפעלת הכולל באמצעות עמותות מסורת התורה [...], המשיך בגיוס כספים ותמיכה במסגרת הישיבתית באמצעות עמותות ת"ת והסתיע בהפיכת עמותות מסורת התורה לבית התאגיד המלא לכל תלמידי הרש"מ (אברכים ובחורים) בשנת 2007. מסמכים מאותן שנים מלמדים כי הרש"מ אף השתלט על משרדים בתוך הישיבה והפנה לשם תלמידים לצרכים אדמיניסטרטיביים" (ס' 341 לפסק הבוררות).

29. כב' הבורר אף דחה את ניסיונות מסורת לייצר הפרדה מדומה בין הרב מרקוביץ לבין המסגרת התאגידית שהוקמה לצורך הפעלת ישיבת מסורת התורה. כפי שנקבע:

"מיותר לציין כי להתפטרות הרש"מ מתפקידו בעמותות מסורת התורה (ראו פס' 428 ו-487 לסיכומי הרש"מ) אין כל משמעות לענייננו. אין כל ספק כי הרש"מ הוא הרוח החיה מאחורי העמותה, וכי הוא מכווין את פעילותה על כל צעד ושעל. הדבר תואם את הגיונם של הדברים וכן את מעמדו הבכיר של הרש"מ ומעורבותו בענייני המסגרת הישיבתית שלו. בנוסף, לקביעה זו יש יסודות ברורים, בכך שוועד העמותה הורכב מקרובים מדרגה ראשונה של הרש"מ, וממקורבים לו" (ס' 342 לפסק הבוררות).

30. עוד נקבע שאספת קבלת התלמידים העצמאית שערך הרב מרקוביץ לקראת זמן קצר תשס"ה "אכן מצטרפת לפעולות בוטות יותר שנקט בחתירה תחת מוסדות הישיבה" (ס' 350 לפסק הבוררות).

31. כן נקבע כממצא עובדתי כי הרב מרקוביץ השתלט לצורכי ישיבתו החדשה על פנימיית אגף צפון שבבעלות ישיבת פוניבז', "בכוח הזרוע ודרך קביעת עובדות בשטח, ללא סמכות שבדין וללא הצדקה. ואמנם הצליח הדבר, והרש"מ מחזיק כן בפנימייה עד היום" (ס' 357 לפסק הבוררות). כב' הבורר אף הבהיר את ההבדל בין ההשתלטות האלימה על הפנימייה מצד הרב מרקוביץ ואנשיו, לבין הכוח שהופעל על-ידי פוניבז' לפינוי הפולשים (אנשי מסורת שלאחר מכן חזרו ופלו לבניין, וכאמור מחזיקים בו עד היום):

"הבעלים החוקי של המקרקעין היא חברת פוניבז'; זכות השימוש ניתנה לעמותת פוניבז'; והראל"כ פעל (ורשאי לפעול) בשמן. בנוסף, כאמור לעיל, גם לפי פסק 2000 לראל"כ יש סמכות בלעדית בעניינים גשמיים, וממילא אין לרש"מ כל זכות להתערב בסידור הפנימייה. מובן כי אין בכך הרשאה לפעול באלימות. אולם בהחלט יש בכך כדי להבחין בין חומרת מעשיו של הרש"מ, שיש בהם משום הפרה של פסק 2000 וחריגה בוטה וקיצונית מסמכויותיו כאחד מראשי הישיבה, לבין אלו של הראל"כ, שפעל למימוש סמכויותיו כבעל הבית ובעל הסמכות הבלעדית בעניינים גשמיים לפי פסק 2000" (ס' 356 לפסק הבוררות).

32. קביעות כב' הבורר בנוגע למרידת הרב מרקוביץ ולאופן שבו ניסה להשתלט על ישיבת פוניבז' והקים בתוכה ישיבה נפרדת משלו, כוללות גם שורת ממצאים עובדתיים קשים מאוד בנוגע לאלימותו של הרב מרקוביץ. לא נביא את כולם, אך נסתפק בדוגמאות שדי בהן כדי להמחיש עד כמה מופרכת גרסת מסורת כיום שלפיה התנהלותו האיומה של הרב מרקוביץ אינה משפיעה על מינויו כראש ישיבת פוניבז' ואינה מפקיעה אותו:

"בעקבות ההודעה על פינוי החדרים, בהתארגנות יזומה מצד הרש"מ, התנגדו התלמידים המזוהים עמו לפינוי והשתלטו בכוח הזרוע על הפנימייה יחד עם "מאבטחים" שנשכרו לשם כך. לא ניתן למצוא ולו ראשית יסוד לסמכות הרש"מ להתנהל בצורה זו. מדובר במרד אלים כלפי בעלי הסמכות בישיבה, התנהגות שאין להעלות על הדעת מצד ראש ישיבה" (ס' 354 לפסק הבוררות).

33. ובסעיף 368 לפסק הבוררות, בהתייחס לפרעות האלימות שחוללו עושי דברו של הרב מרקוביץ ברב ברמן:

"מסכת האלימות הקיצונית שמצאתי כי נקטה כלפי הרב ברמן, בעידודו ובתמיכתו של הרש"מ, בעקבות המינוי [...] שיאה של האלימות, היה בהתקפת הרב ברמן באגרופן מספר שבועות לאחר מינויו, אשר הובילה לדבריו לאשפוזו. תמונותיו – חבול, חבוש ושורת דם מדברות בעצמן [...] אף שלא הוכח שהרש"מ יזם את התקיפה בעצמו או ידע על הכוונה לבצעה, אין ספק כי היה שותף להסתה פרועה נגד הרב ברמן ועודד את האווירה האלימה שאיפשרה למעשה נורא כזה לצאת אל הפועל."

34. מול היקפם הרחב של התיאורים והממצאים העובדתיים בפסק הבוררות בדבר האלימות הקשה שחולל הרב מרקוביץ בישיבת פוניבז', בולט מאוד האופן שבו מסורת מנסים להעלים עובדות קשות אלה, בהיעדר כמעט כל התייחסות לנושא בבקשת הביטול. מסורת בחרו בדרך זו גם בבוררות, וכב' הבורר התייחס בפסק לאופן שבו התעלמו מסוגיית האלימות בסיכומי התשובה מטעמם, כשהתייחסו לסיכומי פוניבז' "תוך דילוג בולט על פרק ט' שבו מתאר הראל"כ את עיקר אירועי האלימות" (ס' 381 לפסק הבוררות).

35. ס' 15 לבקשת הביטול הוא היחיד שבו יש אזכור כלשהו לתיאורי האלימות הקשים, ובו מסורת מודים שהם אכן "מודעים לתמונה המצטיירת מפסק הבוררות" באשר לאלימות מצידם, כשהם מסתפקים בניסיון משולל יסוד וסתמי "לאזן" את הדברים בפני בית המשפט הנכבד באמירה שהם "חולקים" על הקביעות לגבי האלימות ועל הרלוונטיות שלהן. ואולם, מסורת אינם יכולים בשלב זה "לחלוק" על הממצאים העובדתיים בפסק הבוררות באשר לאלימות החריגה שהפעיל הרב מרקוביץ כדי לקחת לעצמו בכוח את מה שלא ניתן לו בפסק 2000, ולאפשר לעצמו לנהל ישיבה נפרדת ועצמאית במקרקעי ישיבת פוניבז' ועל חשבונה. יתרה מכך, הניסיון להציג אלימות קיצונית זו כאילו "אינה רלוונטית" לשאלה אם הרב מרקוביץ איבד את תפקידו כראש ישיבה בישיבת פוניבז', מדבר בפני עצמו ומלמד כיצד הגענו עד הלום.

36. ויודגש: בהתאם לקביעות כב' הבורר, אלימות הרב מרקוביץ לא עמדה בחלל ריק, ואינה בגדר התפרצויות מקומיות. הייתה זו טקטיקה מכוונת מצידו, שליוותה את מהלכו להקמת ישיבה עצמאית בראשותו, תוך בניית מסגרת תאגידית נפרדת והפרדה בפועל של פעילות ישיבתו מישיבת פוניבז'. כל זאת על מנת לקבוע עובדות בשטח ולהשיג בכוח הזרוע את מה שמעולם לא קיבל בזכות. אילו סברו מסורת כי בבקשת הביטול יוכלו להעלים עובדות אלה בהינף קולמוס, טעות בידיהם, והדברים כאמור ציניים באופן חמור וקיצוני.

37. כב' הבורר התייחס גם לקביעות בתי המשפט שדנו בענייננו מאז פרוץ מגפת הקורונה, אשר התבטאו לא אחת בעניין האלימות החמורה של מסורת כלפי פוניבז', כפי שהוכחה בראיות. כך, בס' 283 לפסק הבוררות מצטט כב' הבורר את דברי כב' השופטת שבח בהחלטה על מינוי כבוד הבורר², בפס' 5:

"הראיות שהוגשו לבית המשפט מעוררות חלחלה, ומזכירות ימים אפלים בעברו של העם היהודי. נוקעת הנפש מהמחזות הנצפים בסרטונים בהם נראים תלמידי חכמים שתורתם אמונתם, חובלים זה בזה, ובהם נצפים בחורים המושכים בזקנו של בן הרב כהנמן, עת מנהיג הפלג האחר [הרב מרקוביץ] עומד מן הצד, והדבר לא הוכחש, מתבונן בזוועה ולא עושה דבר על מנת להביא לה קץ."

² ת"א (מחוזי ת"א) 4704-05-21 ישיבת פוניבז' בע"מ נ' מסורת התורה בני ברק (נבו 19.9.2021)

38. כפי שקבע כב' הבורר, לאור הברור העובדתי שערך – הקביעות הקשות של בתי המשפט מהשנים האחרונות מתאימות מאוד גם למאורעות שחולל הרב מרקוביץ בישיבת פוניבז' בשנים שלאחר מתן פסק 2000 :

"בהקשר זה, לא למותר לציין את שני פסקי-הדין בהם השופטת ערקובי הביעה זעזוע קשה ממעשי האלימות שביצעו תלמידי הרש"מ, וקבעה שצד הרש"מ נהג בבזיון בית המשפט בהפרו את החלטות בתי המשפט [...] הדברים אמורים אמנם ביחס להתרחשויות מאוחרות בהרבה, אולם להתרשמותי, הם נכונים ותקפים גם למערכת האירועים שתוארה בפרק זה" (סי' 389 לפסק חשין).

39. כך, אפוא, כב' הבורר קבע, בשורה של ממצאים עובדתיים, כי הרב מרקוביץ מרד בהיררכיה של הישיבה, ניסה להשתלט עליה והקים ישיבה חדשה משלו באמצעות מסגרת תאגידית עצמאית שפועלת בתוככי ישיבת פוניבז', במקרקעיה ועל חשבונה, וכל זאת באלימות קיצונית מאוד.

40. לבסוף קבע כב' הבורר, על יסוד הממצאים העובדתיים החמורים והקשים כל-כך, כי הרב מרקוביץ איבד את תפקידו בישיבת פוניבז' :

"מהממצאים העובדתיים שנקבעו לעיל, ניכר כי הרש"מ לא הסכין לקבל זאת. את אשר לא קיבל בפסק, הוא ביקש לקחת בכוח הזרוע ובקביעת מציאות בשטח. כך השתלט הרש"מ על אמירת שיעור א' במועד שהתאים לו, פתח כולל לאברכים, ובנה מערכת תאגידית שתאפשר לו לנהל מסגרת לימודית בשליטתו המלאה בגבעת הישיבה. כאשר נתקל הרש"מ בהתנגדות, פנו הוא והמזוהים עמו לדרכי אלימות על מנת לאכוף את מבוקשם. [...]

בנסיבות אלה, ובשל סיבות אלה, אין מנוס מפני המסקנה כי בעקבות התנהלותו באירועים שנמנו, פקע מינויו של הרש"מ כראש ישיבה בישיבת פוניבז', ועמו פקעו הזכויות שהוקנו לו בפסק 2000 כחלק מתפקידו זה. מינוי כראש ישיבה כאמור אינו רישיון לפעולות אלימות, שדרדורו את הישיבה למלחמת אחים ולסכנה מוחשית של חורבן הישיבה ממש. [...] היות שלצורך פקיעת המינוי די באירועים שתוארו בפרק זה, אסתפק במסקנה כי המינוי פקע לא יאחר משנת 2007" (382–380 לפסק הבוררות).

41. גם בית המשפט המחוזי הנכבד שהורה על מינוי כב' הבורר, התייחס בס' 15 להחלטה על מינוי כב' הבורר לאותן הסוגיות אשר הוכרעו כאמור בפסק הבוררות, אותם רכיבים שכב' הבורר מצא כי הביאו לפקיעת מינויו של הרב מרקוביץ בישיבת פוניבז' – הישיבה הנפרדת והמתחרה, המבנה התאגידי העצמאי שפסק 2000 כבר הורה לרב מרקוביץ לסגור, והפעילות שנעשית שלא במטרה "לציית לכלליה" של הישיבה :

"גם המצב הקיים, שגם בתי המשפט התייחסו אליו כאל מצב נתון, לפיו קיימות ישיבות שתי ישיבות, ועמותה מתחרה פועלת בקרביה של עמותה קיימת – טעון בירור יסודי, ביחוד עת בפסק בוררות 2000 הורו הבוררים על סגירת עמותת "צור התורה" שנפתחה ע"י מרקוביץ, עת תחתיה ייסד מרקוביץ בשנת 2007 את עמותת מסורת התורה, ואין לכך כל קשר עם המוסכמה לפיה יש להעניק לכל תלמידי הישיבה, אלו שבאים בשעריה בכוונה ללמוד תורה ולציית לכלליה, את אותן הזכויות."

42. דברים אלו אמורים להיות מובנים מאליהם: כדי להיות חלק מישיבת פוניבז', יש "לבוא בשעריה בכוונה לציית לכלליה" ולפעול בתוך המסגרת ההיררכית שלה. ואולם בהתאם לממצאים העובדתיים הרבים והקשים בפסק בוררות חשין, לא זה היה המצב בכל הנוגע לרב מרקוביץ ולאנשיו.

43. מכל מקום, הממצאים העובדתיים והקביעות הברורות והמפורטות בפסק הבוררות, הם התשתית העובדתית הבלבדית לכל דיון בענייננו. השמטתם הבוטה מבקשת הביטול מדברת בעד עצמה. משניתן פסק בוררות חשין – ובו נעשתה מלאכת מחשבת של פרשנות לפסק 2000, שבסיומה נקבעו ממצאים עובדתיים בנוגע לתוכן הפסק ולקביעות בו – מכאן ואילך זה הוא תוכן פסק 2000 ואלו הן הקביעות בו. אין מקום עוד לערוך דיון בטענות מסורת לגבי מה שנקבע בפסק 2000, שכן סוגייה זו הוכרעה. מדובר בעובדות שאינן שנויות עוד במחלוקת, שלא ניתן לערער עליהן ושמסורת אינם רשאים לערר עליהן "דיון חוזר".

44. ושוב נזכיר מושכלות יסוד: השאלה אם בורר טעה או לא טעה אינה עומדת להכרעה בבקשה לביטול פסק בוררות. אף אם כב' הבורר טעה בפרשנות פסק 2000 – ולא זה הוא המצב, כמובן – אין בכך כדי לאפשר למסורת לפתוח דיון מחדש בשאלת פרשנות פסק 2000. לא זו אף זו, בענייננו הצדדים עצמם גם הוסיפו

לשטר הבוררות התחייבות לקבל עליהם את פסק הבוררות ולקיימו אף אם בטעות יסודו. מסורת עצמם הדגישו את הדברים לא אחת בפני כב' הבורר, בין היתר בס' 9–10 לסיכומי מסורת:

"לא למותר לציין שהבוררים לא היו מסכימים לקבלת המנדט אלמלא ניתנה התחייבות כפולה ומכופלת של הצדדים לקיים את פסק הבוררות שיינתן – אף במתכונת של 'פשר קרוב לדין', אף אם לטעמם של הממנים בטעות יסודו. וכך נאמר בפסקה השניה בשטר הבוררות [...]: "הרינו מתחייבים לקיים כל מה שיפסקו ויעלו את פסק דינם על הכתב, והכל לפי ראות עיניהם, הן הנראה להם מצד הדין והן הנראה להם מצד פשרה ואנו מקבלים עלינו את פסק דינם גם אם יהא בטעות" [ההדגשות במקור].

ג. תביעת מסורת כפי שהונחה בפני כב' הבורר (שעליה נמנעו מלפרט בפני בית המשפט הנכבד) מלמדת עד כמה משוללות יסוד טענותיהם בבקשת הביטול

45. תיאור התביעות והסעדים בהליך הבוררות הושמט מהבקשה לאישור, ולא בכדי, שכן עובדות בסיסיות אלה שומטות לחלוטין את הקרקע תחת בקשת הביטול. כעולה מהדברים, תביעות מסורת בפני כב' הבורר רחוקות שנות אור מהקביעות בפסק 2000, ובגדרן הם ביקשו להחיל בגבעת הישיבה מציאות שונה, ואף הפוכה לחלוטין, מהקביעות בפסק 2000. בנסיבות אלה גם למסורת ברור שהכרעת כב' הבורר בתביעתם – כבר על פני הדברים, וללא תלות בשאלה כיצד תביעה זו הוכרעה – אינה יכולה לסתור את פסק 2000, שכן היא אינה פועלת באותו מישור.

46. תביעתם העיקרית של מסורת בפני כב' הבורר חשין הייתה אחת: לאפשר להם לנהל במקרקעי פוניבז', בנכסיה ועל חשבונה ישיבה נפרדת משלהם שבה הרב מרקוביץ יהיה ראש הישיבה ובעל הדעה האחד והיחיד; שהוא יוכל לקבל אליה מספר תלמידים ומספר מורים וזה לא שילמדו ויעבדו בישיבת פוניבז' שבנשיאות הרב כהנמן; ושיוקצו להם עבודה נכסים של פוניבז' שאותם הרב מרקוביץ ינהל באופן ישיר (פרק ט' לסיכומי מסורת). כן הם תבעו בפרק "תביעת המניות" (חלק ד' לסיכומיהם) כי הרב כהנמן ינושל מהשליטה בחברת ישיבת פוניבז', באופן שבו לרב מרקוביץ תהיה זכות וטו על כל החלטה בחברה.

47. לצד זאת, כפי שהבהירו פוניבז' בס' 270 לסיכומי התשובה מטעמם, מסורת לא תבעו בבוררות בפני כב' הבורר כי הרב מרקוביץ יחזור לשאת בתפקידים ובסמכויות בישיבת פוניבז' שלטענתם ניתנו לו בפסק 2000 (לא כל שכן, בתפקיד שבאמת ניתן לו בפסק). מסורת לא תבעו כלל סעדים הקשורים למעמדו של הרב מרקוביץ בישיבת פוניבז' שבנשיאות הרב כהנמן, כגון סעד שיחייב לאפשר לו לומר שיעורים בישיבה, או סעד הצהרתי שיקבע כי הוא ראש ישיבת פוניבז' (שבנשיאות הרב כהנמן; להבדיל מישיבת מסורת התורה, אשר מסורת תבעו שייקבע כי גם היא ישיבת פוניבז'). כל תביעת מסורת היא שיינתן להם "תחליף" לפסק 2000 – את רכוש ישיבת פוניבז', כדי לנהל עליו ובאמצעותו ישיבה נפרדת משלהם.

48. לעומת תביעה זו, תביעת פוניבז' הייתה לסילוק הישיבה הפולשת ממקרקעיה.

49. לא ניתן להתעלם מהחזית המלאכותית שמסורת העלו בבקשת הביטול בהתייחס לתוקף פסק 2000, אשר בפסק הדין של כב' השופטת שבח משנת 2015 (להלן – "פס"ד שבח 2015")³ נקבע שיש לו תוקף של פסק בורות שאושר. מדובר בניסיון לטשטש ולהעלים מבית המשפט הנכבד את העובדה הפשוטה: מסורת, ולא פוניבז', הם מי שביקשו לכל אורך הדרך להפוך את פסק 2000 על פיו.

50. פסק 2000 שרטט את האופן שבו תמשיך לפעול – כישיבה יחידה בגבעת הישיבה – ישיבת פוניבז' שבנשיאות הרב כהנמן ובראשות ראשי הישיבה הוותיקים הרב גרשון אדלשטיין זצ"ל, שנקרא לישיבה של מעלה לפני כשנתיים וחצי, והרב ברוך דב פוברסקי יבדלט"א, כשהוא ממנה לצידם גם את הרב מרקוביץ כראש ישיבה.

51. מסורת מעולם לא טענו בבוררות שפסק 2000 התיר לרב מרקוביץ לפתוח ישיבה משלו בתוככי ישיבת פוניבז'. טענתם הייתה שהוא "נאלץ" לעשות זאת, מאחר שהרב כהנמן "מנע" ממנו את מעמד "בעל הכתר

³ הפ"ב (מחוזי ת"א) 4661-06-14 הרב אליעזר כהנמן נ' הרב שמואל מרקוביץ (נבו, 30.08.2015)

הרוחני" והסמכות העליונה בישיבת פוניבז'. לכן, לשיטתם, עמדה לו "זכות" דמיונית לפתוח ישיבה משלו תחת שמה של ישיבת פוניבז', במקרקעיה ועל חשבונה, והדבר לא הביא לאובדן תפקידו בישיבת פוניבז'.

52. כמפורט לעיל ולהלן, כב' הבורר דחה טענה זו על כל רכיביה, הן בדבר מה שניתן לרב מרקוביץ בפסק 2000 והן בדבר מה שהרב מרקוביץ היה זכאי לעשות מכוח זה. וכך נקבע בס' 325 לפסק הבוררות:

"נקודת המוצא הנורמטיבית לדיונו היא פסק 2000 – על החיובים והזכויות שנקבעו בו. כפי שנקבע בפרק 3, **בפסק 2000 הובהר כי הראל"כ הוא "בעל הבית" והסמכות העליונה בישיבה. הרש"מ, בניגוד לטענתו בהליך זה, לא הוכר בפסק 2000 כבעל מעמד דומה.** חלף כד נקבע כי הרש"מ יהיה אחד מראשי הישיבה, וניתנו לו סמכויות מוגדרות המוגנות מפני שררת הראל"כ. בנוסף, כפי שקבעתי בפרק 3, מינויו של הרש"מ לתפקיד ראש ישיבה אינו מעניק לו רק זכויות, אלא נושא עמו חובות כלפי הישיבה שבה הוא מונה (וליתר דיוק – כלפי האישיות המשפטית המפעילה את הישיבה, שכן כאמור לעיל ה"ישיבה" עצמה אינה נושאת בזכויות או בחובות). חובות אלו הן חלק אינהרנטי מהמינוי שקיבל הרש"מ בפסק 2000 והפרתן עשויה לאיין את המינוי."

53. מכל מקום, בהתאם לקביעות כב' הבורר אשר פורטו גם לעיל ופורטו עוד להלן, ממילא שום מעמד לא היה יכול להקנות לרב מרקוביץ זכות לפתוח ישיבה משלו במקרקעי פוניבז'; ומוכן מאליו כי שום הפרה של פסק 2000 (גם אילו הייתה) לא הייתה מזכה אותו בסעד עצמי אלים ובריוני בדמות השתלטות על קניינה של הישיבה והקמת ישיבה חדשה ועצמאית על מקרקעיה ותוך שימוש בשמה. כפי שנקבע בס' 223 לפסק הבוררות: **"הרש"מ לא קיבל בפסק 2000 היתר לנהוג מנהג בעלים בישיבה."**

54. על רקע זה, תביעת פוניבז' מעולם לא הייתה "לבטל את פסק 2000". אדרבה, כפי שהבהירו למשל בס' 446–447 לסיכומי התשובה מטעמם, תביעתם הייתה דווקא לאכיפת פסק 2000. גם בפני כב' הבורר טענו מסורת כי לכאורה טענות פוניבז' כמוהן כטענה שפסק 2000 בטל, וגם טענה זו כבר נדחתה בפסק הבוררות:

"מסקנתי נסמכה לא על שינוי של פסק 2000 או על "נטילת" זכות שניתנה לרש"מ בו, כי אם על הפסק עצמו ועל אופי ותנאי הזכות שהוקנתה בו לרש"מ. עניין זה לא נדון (וכמובן שלא הוכרע) בפס"ד שבח. אע"כ, כי בניגוד לטענת הרש"מ, **הראל"כ לא טען כי פסק 2000 בטל. להיפך, טענת הראל"כ הייתה כי: 'התפקידים הספציפיים שניתנו לרב מרקוביץ בפסק 2000 אינם רלוונטיים עוד, ואין בכך כדי לפגוע באכיפת פסק 2000 בדיוק כפי שניתן.** התפקידים ניתנו לרב מרקוביץ בהיותו חלק מישיבת פוניבז', ואילו כיום הוא אינו חלק מהישיבה ולא מגיע לו שום תפקיד בה" (פס" 446 לסיכומי התשובה של הראל"כ. [...]). כאמור, **בטענה זו אין סתירה של ההכרעה בפס"ד שבח" (ס' 384 לפסק בוררות חשין, וכן ר' ס' 417 שם).**

55. לעומת פוניבז', מסורת כן תבעו לבטל את פסק 2000, וביקשו לעצמם פסק בוררות חדש שיחליף את פסק 2000 ויעגן את המציאות המפרה שיצר הרב מרקוביץ בכוח הזרוע, כמפורט לעיל. לצורך כך הם טענו שוב ושוב כי **"אין זה סביר לאכוף את 'פסק 2000' כלשונו על המציאות הנוכחית. דומה שלא ניתן לאנוס היום על המציאות כינוס אסיפת ר"מים משותפת לקבלת תלמידים וכדו'" (ס' 837 לסיכומי מסורת); וכי על הבורר "להתאים את הפסק למציאות ימינו" (ס' 847 שם).**

56. למעשה, כל תביעת מסורת לפסק חלופי לפסק 2000, היא בבחינת "הרצחת וגם ירשת". בהתאם לממצאים העובדתיים של כב' הבורר, התנהלות הרב מרקוביץ – ובתוך כך החתירה תחת יסודות ישיבת פוניבז', הקמת ישיבתו הנפרדת מבחינה תאגידית וארגונית, והכוונת תלמידיו לדרך של אלימות כלפי ישיבת פוניבז', רבניה ותלמידיה – היא שהביאה לכך שלא ניתן עוד לקיים את פסק 2000 כפי שניתן:

"באותה תקופה כבר היה ברור שהרש"מ אינו מקבל את מרות הראל"כ בישיבה וחותר תחת מוסדותיה. במועד שבו פורסם המסמך (אייר תשס"ה) כבר הקים הרש"מ מסגרת "כולל", העביר את כתובתה של עמותת מסורת התורה (ואת האברכים הרשומים בה) לגבעת הישיבה, קיבל תלמידים באסיפה נפרדת ועצמאית וכאמור לעיל עודד את גילויי האלימות כלפי הרב ברמן. **בהתחשב בכך, ספק רב בעיני אם הייתה באותה תקופה "דרך חזרה" שתאפשר את קיום הפסק כפי שניתן.** לא למותר לציין כי הרש"מ עצמו טען שכבר בפיצול התפילה בשמחת תורה תשס"ה, כחצי שנה לפני גילוי הדעת, הייתה מעין חציית "נקודת אל חזור" (הגם שכפי שקבעתי לעיל הרקע לפיצול היה דווקא האלימות מצד המזוהים עמו)" (ס' 373 לפסק הבוררות).

57. כך אפוא, תביעת מסורת שיאפשר להם להמשיך להפעיל במקרקעי פוניבז' ועל חשבונה את ישיבתם הנפרדת והמפרה, לא היה דבר בינה ובין פסק 2000, ודחייתה אינה מנוגדת לפסק 2000 או לפס"ד שבח 2015.

ד. באצטלה של בקשה לביטול פסק בוררות מסורת הגישו לבית המשפט הנכבד "כתב תביעה מחדש", בניסיון להשיג להם "דיון חוזר" בטענות שכבר נדונו ונדחו בבוררות

ד(1) טענת מסורת האמיתית היא לא כי פסק הבוררות סותר את פסק 2000, אלא כי הוא "סותר" את טענותיהם בדבר פרשנות פסק 2000

58. מסורת העלו בבקשת הביטול של טענות שלכאורה, לגישתם, מקימות להם עילות לביטול פסק בוררות חשין לפי סעיף 24 לחוק הבוררות; וזאת משום שפסק הבוררות סותר לכאורה את פסק 2000; ומתוך כך גם את פס"ד שבח 2015, אשר קבע שלפסק 2000 תוקף של פסק בוררות שאושר. כך למשל, בכותרת פרק ג(2). לבקשת הביטול הם טוענים "פסק הבוררות ביטל לחלוטין את הכרעותיו ונימוקיו של פסק 2000".

59. ואולם מדובר בהצגה מסולפת מאוד של הדברים: פסק הבוררות לא ביטל את הכרעות ונימוקי פסק 2000, אלא דחה את פרשנות מסורת בדבר אותן ההכרעות והנימוקים.

60. מסורת אינם טוענים באמת לסתירה בין פסק הבוררות לבין פסק 2000, אלא לסתירה בין פסק הבוררות לבין **טענותיהם בדבר פרשנות פסק 2000**, טענות שכבר נדחו בפסק הבוררות. מסורת אינם טוענים בבקשת הביטול כי כב' הבורר התעלם מפסק 2000, או כי נקבע בפסק הבוררות שפסק 2000 שגוי ועל כן יש לחרוג ממנו. אלא שמבחינתם, הפרשנות של פסק 2000 נותרה כפי שהייתה גרסתם לגביו בפני כב' הבורר, וכל טענתם היא שפסק בוררות חשין סותר את אותו "פסק 2000" בגרסה הדמיונית התואמת לפרשנות האישית שלהם, שנדחתה בפסק הבוררות. כך, אפוא, בקשת הביטול נושאת אופי ערעורי במובהק – ערעור על קביעות כב' הבורר בדבר פרשנות פסק 2000.

61. הדברים ברורים, ומסורת אף אינם מנסים להסתיר אותם. כך, למשל, בכותרת פרק ג(3) לבקשת הביטול הם מבהירים שטענתם היא כי "לא ניתן לרוקן מתוכן את פסק 2000 באמצעות **פרשנות** מלאכותית [...] הסותר חזיתית את לשון הפסק". טענה ערעורית במובהק. טענה זו וטענות ערעוריות נוספות נגד **פרשנות** פסק 2000 בפסק בוררות חשין מופיעות בס' 34, 41, 50, 51, 60, 64 וכותרת ג(6) לבקשת הביטול.

62. מסורת אף מעלים בפני בית המשפט הנכבד "כלי פרשני" לתמיכה בפרשנותם לפסק 2000: הפסק שיצא תחת ידי הרכב חלקי של הבוררים בשנת 2014 (**להלן – "פסק 2014"**) (ס' 54–58 לבקשת הביטול). לשם כך הם טוענים כי פסק 2014 לכאורה "בוטל [...] בשל **טעמים פרוצדורליים**" (ס' 10 שם). עזות הפנים בקו טיעון זה קיצונית במיוחד, שעה שבית המשפט הנכבד הדן בבקשת הביטול, כב' המותב שתחת ידיו יצא פס"ד שבח משנת 2015, הוא שקבע (שם, בפס' 19 ו-27א) את הדברים החריפים הבאים בנוגע לפסק 2014:

"אין בעובדה שבישיבת ההוכחות השלישית אליה התייצב הרב פרקוביץ' לא הסכים הרב כהנמן להשמיע את עדיו כדי להפוך את הקערה על פיה, באין בנמצא מענה הולם לשאלת בא כוחו לפיה **'איך אפשר לבנות בניין מהקומה הרביעית... ומה עם שלושת הקומות שכבר נבנו?'** משהוברר כי שניים משלושת דיוני ההוכחות התקיימו בהרכב חסר הגם שנבצר מהבורר השלישי להתייצב לדיונים מחמת סיבה מוצדקת, והגם שחזר ועתר קודם לכן לדחייתם, ואלו נערכו בהעדרו על אף מחאת באי כוח הרב כהנמן ועל אף שאין המדובר בנושאים כה דחופים שלא אפשרו את דחיית הדיונים במספר שבועות – **אין מנוס מהקביעה שפסק הבוררות שניתן על יסוד דיונים אלו – פגום ולא יכול להיוותר על כנו. [...] פסק הבוררות שניתן ביום 29.12.14 בטל [...]**".

63. מכל מקום, ניסיונותיהם העקלקלים של מסורת להיבנות מפסק 2014 – על אף שכבר נקבע כי הוא פגום ועל כן בטל, ובהחלט לא מטעמים פרוצדורליים – נעשו כבר בפני כב' הבורר חשין, בטענות מן הגורן ומן היקב שלפיהן לכאורה גם כפסק בטל הוא עדיין משמש כלי פרשני לפסק 2000. גם טענות אלה כבר דחה כב' הבורר, בסעיף 220 לפסק הבוררות, וכן בסעיף 351 שם:

"אני דוחה את טענות הרש"מ שישודן בקביעות הבוררים בפסק 2014. כפי שקבעה השופטת שבח (ראו לעיל בפס' 273), מדובר בפסק בוררות שניתן לאחר הליך פגום, ולא בכדי הוא בוטל על ידה. הקביעה לגבי ביטולו הפכה חלוטה מזמן. בנסיבות אלו **איני רואה כל אפשרות להסתמך על הקביעות שנקבעו בפסק 2014, גם לא כ'כלי פרשני' לחיובים בפסק 2000**, כפי שמבקש הרש"מ (פס' 438 לסיכומי הרש"מ)".

64. ושוב, גם בסוגייה זו, מסורת התעלמו כליל בבקשת הביטול מקביעה חדשה זו של כב' הבורר, והם חוזרים על ניסיונותיהם – שהיו פסולים גם בגלגולם הקודם בפני כב' הבורר – להישען על פסק שניתן בהרכב חסר, לאחר דיונים בהרכב חסר, על יסוד גרסה עובדתית חד צדדית שהציג להם הרב מרקוביץ במעמד צד אחד, ובלי שנשמעו עדי הרב כהנמן. ממש כאילו מעולם לא קבע כב' הבורר שהם אינם רשאים לעשות זאת.

65. יצוין כי טענות מסורת בדבר ההכרח להתחקות אחר אומד דעת הבוררים בפסק 2000 באמצעות מסמכים מאוחרים הן חלק מטענת מסורת שלפיה בפסק הבוררות נקבע שהיה "תנאי מכללא בפסק 2000". אך כאמור, בפסק בורות חשין נקבע שהחובה לפעול במסגרת ההיררכיה של המוסד שבו אדם ממונה לתפקיד, ולא לנסות להחריבו, שאם לא כן המינוי עשוי לפקוע – היא "מעין תנאי מכללא" **בתפקיד** (כל תפקיד, לא רק זה שניתן לרב מרקוביץ בפסק 2000) ולא תנאי מכללא בפסק 2000.

ד(2) בקשת הביטול נשענת כולה על התעלמות מהכרעות כב' הבורר בדבר מה שנפסק בפסק 2000, אשר דחו את טענות מסורת בנושא; ובדבר ההתרחשויות בגבעת הישיבה בשנים שלאחר מתן פסק 2000

66. ארוכה היא רשימת טענות מסורת המועלות בבקשת הביטול לאחר שכבר נדחו בפסק הבוררות, ואשר בהן הם מנסים להשיג דיון חוזר, ככל הנראה לאחר שפוניבו' ימסרו את גרסתם שלהם לדברים. ואולם, פוניבו' אינם נדרשים כלל להשיב לטענות אלה ולמסור את גרסתם באשר למה שניתן לרב מרקוביץ בפסק 2000, שכן טענות אלה אינן מתבררות עוד.

67. כך, לדוגמה, בקשת הביטול בנויה כולה על חזרה כפולה ומכופלת (כאילו יהיה בכך כדי לשנות את המציאות) על טענות מסורת שלפיהן בפסק 2000 נקבע כי הרב מרקוביץ הוא "האמון על ענייניה הרוחניים" של הישיבה, "נושא כתר ההנהגה הרוחנית", "הגורם הרוחני הבכיר ביותר בישיבה", "מי שהנהגה הרוחנית הופקדה בידיו" ו"מעצב דמותה הרוחנית של הישיבה" (ס' 1, 6, 9, 23, 24, 27, 28, 29, 37 לבקשת הביטול).

68. כן טוענים מסורת שוב ושוב כי בפסק 2000 "נקבע כי זכויות הרש"מ לא כפופות לראל"כ", כי הפסק "לא יצר היררכיה", כי "הפסק רק חיזק את עצמאות והיעדר התלות של כל צד בזכויות רעהו (ללא היררכיה ביניהם)" וכי "עצם הרעיון של כפיפות היררכית ותאגידית של הרש"מ כלפי הראל"כ חותר תחת עקרון העל בפסק" (ס' 9, 26, 37, 44 ו-56 לבקשת הביטול).

69. טענות הצדדים בסוגיות אלה נפרסו בהרחבה והעמקה רבה בפני כב' הבורר (ר' שיקופן בסעיפים 181–190 לפסק בורות חשין), התבררו עד דק **והוכרעו**.

70. כך, כבר בפתח תת-הפרק הדן ומכריע במעמד הרב מרקוביץ בישיבה נקבע באופן חד וברור (בסעיף 198 לפסק הבוררות):

"יש לדחות את טענות הרש"מ בעניין זה בכל גירסותיהן ("ראש ה-ישיבה"; "ראש הישיבה במובן הרחב"; "בעל הבית"; נושא "כתר ההנהגה הרוחנית" וכיו"ב)."

71. ובסעיף 212 שם:

"סיכומם של דברים – בפסק 2000 קיבל הרש"מ מעמד של ראש ישיבה. נוסף על כך, הוא קיבל בפסק שורה של סמכויות מוגדרות שפורטו לעיל. כמו כן, הפסק העניק לרש"מ עצמאות במימוש סמכויותיו והגנה מפני התערבות של הראל"כ. עם זאת, **הפסק לא הקנה לו מעמד של בעל בית ולא קבע כי הוא הסמכות הרוחנית העליונה בישיבה. יתר על כן, בכל העניינים שלא פורטו במפורש בחלק האופרטיבי של הפסק, לא ניתנה לרש"מ סמכות כלשהי ולפיכך דעתו של הראל"כ שירש את אביו היא המכריעה."**

72. לאחר מכן דן כב' הבורר באופן מקיף ומעמיק באופי ובתנאי המינוי שקיבל הרב מרקוביץ בישיבת פוניבו' בפסק 2000, וקבע כי הרב מרקוביץ מונה בפסק 2000 לראש ישיבה במובן של **בעל תפקיד, בניגוד לבעל בית**, עם סמכויות ספציפיות שפורטו בפסק, ותו לא (ס' 221–222 ו-329 לפסק בורות חשין). כן נקבע שלתזת "הכתר הרוחני" אין עיגון בפסק 2000, ואף להפך (209–210 לפסק הבוררות).

73. גם שאלת ההיררכיה בין הרב כהנמן לרב מרקוביץ הוכרעה בפסק בוררות חשין באופן חד וברור. כפי שפירטנו לעיל, כב' הבורר קבע כי המינוי שניתן לרב מרקוביץ בפסק 2000, ניתן לו בכפיפות לרב כהנמן. כב' הבורר הבהיר חזר והבהר כי פסק 2000 קבע שהרב כהנמן הוא העומד בראש ההיררכיה בישיבת פוניבז' והוא "בעל הסמכות העליונה לגבי כל עניין שלא נקבעה לגביו בפסק קביעה[ה] מפורשת אחרת" (ס' 221 לפסק בוררות חשין); ואילו הרב מרקוביץ היה כפוף לו. כך למשל נקבע בסעיף 379 לפסק הבוררות:

"על מנת לשמש כראש ישיבה, חייב היה הרש"מ לקבל את קביעתם היסודית של הבוררים לגבי **ראש מבנה ההיררכיה בישיבה**: 'בעל הבית היה רא"כ (הרב אברהם כהנמן. ד"ח). ואת זה הוא מוריש לבנו (הראל"ב. ד"ח)." "

74. וכן בסעיף 223 לפסק הבוררות:

"זאת ועוד, ובכך עיקר. נשיאה במשרה אינה זכות נצחית, מוגנת, חופשית מתנאים ומשחררת ממגבלות. **ככל נושא משרה – כחלק מתנאי מינויו, מחויב הרש"מ לשמור על גבולות סמכויותיו ולפעול במסגרת המערכת ההיררכית שבה הוא מונה** [ההדגשה במקור]. הרש"מ לא קיבל בפסק 2000 היתר לנהוג מנהג בעלים בישיבה. יתר על כן, ההגנה המסוימת שהוענקה לרש"מ במימוש סמכויותיו אינה משנה מהעובדה **שכל מינויו כראש ישיבה יונק את כוחו מסמכות בעל הבית בישיבה**. הדבר הובהר לגבי ראשי הישיבה הוותיקים ונכון כמובן גם לגבי הרש"מ."

75. על הכרעות ברורות וחדות אלו – אין ערעור, וכמובן גם לא זכות לדיון חוזר.

76. זאת ועוד, בבקשת הביטול מסורת טוענים כי לרב מרקוביץ ניתנו בפסק 2000 זכויות "עולמיות" ש"אין ליטול ממנו". לטענתם, קביעת כב' הבורר בדבר פקיעת מינוי הרב מרקוביץ משמעותה ביטול פסק 2000 שלא כדין, שכן לכאורה בפסק 2000 ניתנו לרב מרקוביץ זכויות "לעולם, באופן קבוע ובלתי הדיר" (ס' 9, 21, 24–27, 29, 37 לבקשת הביטול).

77. לשיטתם החדשה של מסורת בבקשת הביטול – בשונה ממה שטענו ביחס לרב כהנמן בבוררות, כפי שעוד יפורט להלן – הרי שהרב מרקוביץ רשאי להיאחז בכס ראשות ישיבת פוניבז', ללא תלות באופן התנהלותו, ללא סייג וללא תנאי. אם ב"תקנת הציבור" עסקינן, הרי שאין לך דבר הנוגד יותר את תקנת הציבור מאשר הרעיון של ראש ישיבה שרשאי לשאת בתפקידו ללא תלות בהתנהגותו, גם כאשר הוא חותר תחת יסודות הישיבה שבראשה הוא עומד; גם כשהוא מקים ישיבה נפרדת, קורא לה בשמה של הישיבה שבראשה הוא עומד ומשתלט באמצעות הראשונה על נכסי האחרונה; גם כאשר הוא מחנך את תלמידיו ומנחה אותם לפעול באלימות חמורה נגד נשיא הישיבה, רבניה ותלמידיה; ובסיכום – גם כשהוא "שורף את המועדון".

78. תחילה יובהר: תזת ה"לעולם" של מסורת הומצאה לצורך הליך זה, ומעולם לא נטענה בפני כב' הבורר. מסורת כמובן אינם רשאים להעלות בשלב זה.

79. מכל מקום, כמפורט לעיל, בפסק הבוררות כבר נקבע ביחס לתפקיד שניתן לרב מרקוביץ בישיבת פוניבז', כי "נשיאה במשרה אינה זכות נצחית, מוגנת, חופשית מתנאים ומשחררת ממגבלות"; כי הרב מרקוביץ, ככל נושא משרה, היה מחויב לפעול במסגרת המערכת ההיררכית שבה הוא מונה, כשהוא יונק את כוחו מסמכות בעל הבית בישיבה, הרב כהנמן; וכי מינויו היה מותנה בכך, כך ששימוש בסמכויותיו כדי לשנות סדרי עולם בישיבה ולהעמיד עצמו מעל הרב כהנמן עשוי היה להפקיע את מינויו (ס' 223–224 וכן ס' 329 ו-379 לפסק הבוררות).

80. ושוב, גם בעניין זה – מדובר בהכרעות שעליהן אין ערעור. משניתנו, זו היא הפרשנות המחייבת של פסק 2000, ומסורת אינם רשאים להעלות טיעונים הנוגדים אותה.

81. תזת ה"לעולם" אף מטעה כשלעצמה. הרי אין טענה כי נקבע בפסק הבוררות שמינויו של הרב מרקוביץ בישיבת פוניבז' ניתן לו לתקופת זמן מוגבלת. ואולם, כפי שנקבע בפסק הבוררות, כל מינוי, הן מינוי לתקופה מוגבלת (קצרה או ארוכה) והן מינוי ללא מגבלת זמן ("לעולם"), כפוף לתנאים. בדיוק כשם שאדם שהתמנה לתפקיד למשך שנה יאבד את תפקידו אם, למשל, ימעל בכספי הארגון שבו עבד, ולא יהיה בידיו להיאחז בחוזה שניתן לו למשך שנה; כך הדבר גם לגבי מי שמונה לתפקיד ללא הגבלת זמן. אין דבר בין משך הזמן

שנקבע למינוי (יהא זה שנה, עשור או לעולם) ובין התנאים שבהם הוא מותנה, האופן שבו יש לבצע את התפקיד, וגורלו של המינוי במקרה שבו בעל התפקיד אינו פועל במסגרת אותם התנאים.

82. סוגייה נוספת ומשמעותית שהוכרעה בפסק הבוררות ושכעת מסורת מנסים לפתוח מחדש בפני בית המשפט הנכבד, היא הקמת ישיבת מסורת התורה בתוככי ישיבת פוניבז' באמצעות מסגרת תאגידית עצמאית.

83. פוניבז' הוכיחו בפני כב' הבורר כי הרב מרקוביץ כבר אינו חלק מישיבת פוניבז', וכי כיום הוא פועל במסגרת ישיבה משלו, הנפרדת לגמרי מישיבת פוניבז' הן לימודית, הן תקציבית והן משפטית, כשישיבת מסורת התורה מנוהלת באמצעות ישויות משפטיות נפרדות לגמרי שפתח הרב מרקוביץ לצורך כך. כל זאת בשל משאלתו להיות ראש הישיבה האחד והיחיד ובעל הדעה, משאלה שלא נענתה בפסק 2000. על הממצאים העובדתיים בפסק הבוררות בסוגיות אלה פירטנו וציטטנו בהרחבה לעיל.

84. מסורת אף מודים בעצמם כי בפסק הבוררות גם נקבע (וחבל שהם בחרו לתאר את הדברים בשפה מאוד לא מכבדת כלפי כב' הבורר), כי הפעלת עמותת מסורת התורה נעשתה מבחירתו של הרב מרקוביץ כדי לחתור תחת הישיבה, וכמרידה (ס' 43 לבקשת הביטול).

85. למרות ההודאה המפורשת שכך אכן הוכרע, מסורת מרשים לעצמם להעלות שלא כדין טענות סותרות לקביעה זו, ומבקשים מבית המשפט לדון בהן כאילו לא הוכרעו מעולם. כך, לטענתם, "לא ניתן לבוא בטענות כלפי הרש"מ על תפעול מסורת התורה בשנת 2007 [...]" וכן "אין בהמשך הפעלת מסורת התורה כמסגרת חוקית ופעילות בישיבה נפרדת ע"י הרש"מ כל פגם" (ס' 44 ו-59 לבקשת הביטול, וכן בס' 60 שם).

86. ודוק: סוגייה זו הייתה מהותית מאוד בבוררות. פוניבז' טענו לכל אורך הדרך כי הרב מרקוביץ אינו רשאי להישאר בישיבת פוניבז' משפנה לדרכו והקים מסגרת תאגידית עצמאית משלו, נפרדת מישיבת פוניבז'. הכרעת כב' הבורר בסוגייה זו הייתה אבן יסוד לפסק הבוררות, ומסורת כמובן אינם רשאים לערער עליה.

87. גם טענת מסורת שלפיה הקביעה בדבר פקיעת מינוי הרב מרקוביץ נוגדת את פס"ד שבח 2015, שבו לטענתם הוכרע שלרב מרקוביץ ניתן כתר ההנהגה הרוחנית, היא ניסיון להעמיד מחדש להכרעת בית המשפט הנכבד טענה שכבר נדחתה בפסק בוררות חשין. כפי שנקבע בס' 211 לפסק בוררות, ההתייחסות לכתר הרוחני בפס"ד שבח הייתה אמרת אגב. שאלת חלוקת הסמכויות בתחום הרוחני לא הייתה על הפרק בפני כב' השופטת שבח. הסוגייה שעמדה שם לדיון היא הסמכות הבלעדית שהוענקה לרב כהנמן בעניינים הגשמיים, נוכח תביעת הרב מרקוביץ לקחת סמכות זו מהרב כהנמן ולהעבירה לידי-שלו. לפיכך, ההתייחסות לכתר ההנהגה הרוחנית בפס"ד שבח 2015 לא נצרכה לצורך ההכרעה בסוגיות שעמדו לדיון בפני בית המשפט הנכבד שם, ועל כן קבע שם כב' הבורר כי "אינני סבור כי יש בה כדי לבסס פרשנות מחייבת של פסק 2000".

88. בשולי הדברים, למעלה מן הצורך ורק לשלמות התמונה, יצוין כי טענת מסורת בעניין זה (בס' 52 לבקשת הביטול) אינה נטענת רק בהתעלמות מפסק בוררות חשין, אלא אף מפס"ד שבח 2015 עצמו. העובדה שבפני בית המשפט הנכבד בשנים 2014–2015 לא עמד הסכסוך בעניין הסמכויות הרוחניות בישיבה, מופיעה במפורש הן בפתח החלטת הביניים שנתנה כב' השופטת שבח בשנת 2014⁴ והן בפתח פס"ד שבח 2015. כפי שנקבע בהם: "גבולות הסכסוך פרצו זה מכבר מאוהלה של תורה, ועיקר ההתדיינות מוקדש בעת הזו לענייני רכוש וממון" (ס' 2 להחלטה משנת 2014); "הרבנים כהנמן ומרקוביץ מתקוטטים על ראשות הנהגת הישיבה, והסכסוך שביניהם, המתברר במסגרת בוררות זבל"א, הולך ומתרחב, עד כי אין עסקינן על התורה בלבד כי אם גם, ונכון לעת הזו – בעיקר, על הקמח" (ס' 2 לפס"ד שבח 2015).

89. נוכח כל האמור דין בקשת הביטול סילוק על הסף, שכן למעשה היא אינה בקשה לביטול פסק בוררות מכוח אחת מהעילות המנויות בסעיף 24 לחוק הבוררות, אלא ניסיון עקר לפתוח לדיון מחדש את אותן הטענות שהעלו מסורת בפני כב' הבורר חשין, משל הללו עומדות לדיון חוזר בפני ערכאה דיונית חדשה.

⁴ הפ"ב (מחוזי ת"א) 4661-06-14 הרב אליעזר כהנמן נ' הרב שמואל מרקוביץ (נבו, 16.7.2014).

ה. הטענה כאילו למסורת "לא ניתנה הזדמנות" להעלות טענותיהם באשר לאופן שבו פעולותיו של הרב מרקוביץ להקמת ישיבה נפרדת בראשותו הביאו לפקיעת מינויו בישיבת פוניבז' – אינה רק שגויה ומטעה; היא צינית ממש

90. כמפורט וכמצוטט לעיל, בפסק בוררות חשין נקבע כי בשלהי שנת 2004 החל הרב מרקוביץ לצאת לדרך עצמאית מבחינה ארגונית ותאגידית, והקים מסגרת תאגידית חדשה להפעלת ישיבתו הנפרדת בתוככי ישיבת פוניבז'. בכך קיבל כב' הבורר את טענת פוניבז' שלפיה הרב מרקוביץ "הוביל למעשה ליצירת מסגרת חדשה שאינה מקבלת את ההיררכיה ואת חלוקת הסמכויות בישיבה" (כפי ששיקף כב' הבורר את טענת פוניבז', בסעיף 329 לפסק הבוררות).
91. מסורת אינם חולקים על כך שטענת פוניבז' האמורה התקבלה. הם אף אינם מנסים לערער על הקביעה כי הרב מרקוביץ אכן הקים מסגרת נפרדת משלו, בשליטתו המוחלטת, בגבעת הישיבה (וטוב שאינם מנסים לערער, שכן הם כמובן אינם רשאים לעשות זאת, כמפורט לעיל).
92. נוסף על כך, כמפורט לעיל, כב' הבורר קבע רצף של ממצאים עובדיים קשים לגבי התנהלות הרב מרקוביץ, אשר התמונה העולה מהם חמורה: הרב מרקוביץ חתר תחת יסודות הישיבה. הוא לא הסכין עם העובדה שהרב כהנמן הוא בעל הבית של הישיבה, וביקש לקחת לעצמו בכוח הזרוע ובקביעת עובדות בשטח את מה שלא ניתן לו בפסק 2000 (החל מעמ' 83 לפסק בוררות חשין, ובפרט בסעיפים 332, 380–381 ו-389 שם).
93. ושוב, גם בנושא זה, אין מחלוקת כי כך אכן נקבע, ועל אף שמסורת חולקים על הקביעות עצמן, גם להם ברור שאינם רשאים לערער עליהן (ס' 15 לבקשת הביטול).
94. נוכח קביעות עובדתיות חמורות אלה קבע כב' הבורר כי הרב מרקוביץ השתמש בסמכויותיו באופן שהביא לפקיעת מינויו בישיבת פוניבז', ועמו לפקיעת הזכויות שהוקנו לו בפסק 2000 כחלק מתפקיד זה, וזאת לכל המאוחר בשנת 2007 (ס' 380–382 לפסק בוררות חשין). **על כך חולקים מסורת.**
95. כלומר, לגרסת מסורת, על אף שהרב מרקוביץ פעל והפעיל את אנשיו באלימות קשה וחריגה עד מאוד; ועל אף שהוא הקים מסגרת תאגידית עצמאית, שאינה כפופה לישיבת פוניבז', והתחיל לנהל באמצעותה במקרקעי פוניבז' ישיבה בראשותו שאינה קשורה לישיבת פוניבז' אולם פועלת על חשבונה; בכל זאת, לגרסתם הדבר לא הביא לפקיעת מינויו בישיבת פוניבז'. אדרבה, הם אף מדגישים בס' 15 לבקשת הביטול כי האלימות של הרב מרקוביץ, כפי שהיא מצטיירת בקביעות החמורות בפסק הבוררות, אינה רלוונטית!
96. בכך הם חולקים על קביעת כב' הבורר – שהייתה אמורה להיות מובנת מאליה – שלפיה התפקיד שקיבל הרב מרקוביץ בישיבת פוניבז' "אינו רישיון לפעולות אלימות, שדרדרו את הישיבה למלחמת אחים ולסכנה מוחשית של חורבן הישיבה ממש" (ס' 382 לפסק הבוררות).
97. לטענת מסורת, לא ניתנה להם הזדמנות לטעון טענותיהם בעניין שאלת פקיעת מינוי הרב מרקוביץ בישיבת פוניבז'. לצורך העלאת טענה זו הם טוענים כי קביעת כב' הבורר היא "תזה חדשנית ודרמטית" שלא נזכרה לאורך כל הליך הבוררות (ס' 39 לבקשת הביטול).
98. מדובר בטענה קיצונית, חריגה ומקוממת מאוד, ועל כן נפרט אותה ברחל בתך הקטנה: טענת מסורת היא כי לא ניתנה להם הזדמנות לטעון שחיתרת בעל תפקיד תחת יסודות המוסד או העסק שבו הוא נושא בתפקיד; הקמת מוסד או עסק נפרד, עצמאי ומתחרה בתוככי מקום העסקתו ועל חשבון; ושימוש באלימות קשה וחריגה כחלק ממנגנון ההשתלטות להקמת המוסד או העסק החדש – כל אלו אין בכוחם להביא להפקעת מינויו של בעל התפקיד. ממש כך.
99. לגופה של הטענה, אין בה ממש – למסורת ניתנה הזדמנות לטעון. **ראשית**, טענת פוניבז' בבוררות לא הייתה אותה טענה משוטחת ומסולפת שמייחסים להם מסורת, כאילו הרב מרקוביץ נקט בצעדי פרישה מכוונים,

דוגמת הגשת מכתב התפטרות מהישיבה. הטענה הייתה – והדבר היה ברור למסורת לכל אורך הדרך – כי נוכח התנהלות הרב מרקוביץ, הוא איבד את מקומו בישיבת פוניבז'. ר' למשל סי' 277 לסיכומי פוניבז' :

"מסורת התורה מודים בפה מלא ש"הכוללים עמדו בנשיאותו של הרש"מ" (סי' 54 לתצ' בוסקילה), והם מצטדקים על הפעלתם בידי הרב מרקוביץ בטענה שהם אינם קשורים – משפטית, ניהולית או בדרך אחרת – לישיבת פוניבז' (סי' 54 לתצ' בוסקילה). היא הנותנת. הרב מרקוביץ אינו רשאי להישאר בישיבת פוניבז' שעה שהוא פונה לדרכו ומקים מוסדות משלו, נפרדים מישיבת פוניבז'. ההוראה בפסק 2000 כי "עמותת צור התורה תבטל" משמעה כי משהרב מרקוביץ קיבל תפקיד בישיבת פוניבז', קל וחומר תפקיד הכולל מעורבות במינויים ובקבלת תלמידים כמפורט לעיל, הוא אינו רשאי עוד לפעול במסגרות חיצוניות לישיבה. ודוק: הפעילות הנפרדת של הרב מרקוביץ אינה מנותקת מעולם הישיבה, כמו למשל לו היה מדובר בהקמת ארגון למניעת צער בעלי חיים, אלא עניינה הקמת ישיבות וכוללים, שהרב מרקוביץ רוצה להיות בעל הבית שלהם ושלא יהיו כפופים לנשיאות ישיבת פוניבז'."

100. כך גם שיקף כב' הבורר את טענות פוניבז' בפסק הבוררות, למשל בס' 318 לפסק :

"הראל"כ טוען מנגד שהרש"מ הפר את פסק 2000 "מהרגע הראשון" (פס' 118 לסיכומי הראל"כ), ושבפעולותיו מהשנים 2004 והלאה יש לראות "פרישה" מישיבת פוניבז' באופן שמאין את זכויותיו לפי פסק 2000. לכל הפחות, טוען הראל"כ כי נוכח פעילויות הרש"מ נגד הישיבה, נשיאה וראשיה, רשאי היה הראל"כ "לפטר". הראל"כ מדגיש כי אמנם לרש"מ ניתנו בפסק 2000 זכויות ומעמד של עובד שיש לו שררה, אולם אין משמעות הדבר שהוא רשאי לנהוג בצורה שבה נהג, ובוודאי שאינו רשאי "להחריב את הישיבה בלי שיהיה אפשר לפטר" (פס' 446 לסיכומי התשובה מטעם הראל"כ). בהתאם לכך, סבור הראל"כ כי המסגרת שמנהל היום הרש"מ במקרקעי הישיבה היא למעשה ישיבה חדשה ונפרדת, וחברת פוניבז' ועמותת פוניבז' אינן מחויבות כלפי תלמידיה ואנשי צוותה."

101. וכן בס' 326 לפסק הבוררות :

"טענתו של הראל"כ מתבססת על כך שהרש"מ בפעולותיו איבד למעשה את אותן זכויות."

102. כב' הבורר אף התייחס בס' 328–329 לפסק הבוררות לאופן המסולף שבו מוצגת טענת פוניבז' בפי מסורת :

"הטענה המרכזית של הראל"כ היא שהרש"מ בפעולותיו "פרש" מהישיבה. [...]. אין כל ספק שלרש"מ לא הייתה כוונה "לפרוש" מישיבת פוניבז' במובן של עזיבתה מרצונו במובן שהוא מתאר. אולם לא זו טענת הראל"כ. טענת הראל"כ היא כי בהתנהלותו ובניסיונו להשתלט על הישיבה חרג הרש"מ בקיצוניות מהסמכויות שהוקנו לו בפסק 2000 באופן שחתר תחת מינויו ותפקידו כראש ישיבה בישיבת פוניבז', והוביל למעשה ליצירת מסגרת חדשה שאינה מקבלת את ההיררכיה ואת חלוקת הסמכויות בישיבה."

103. ואכן, כך הבינו גם מסורת את טענת פוניבז'. לצד האופן המסולף שבו הציגו אותה בסיכומיהם (כמו בבקשת הביטול) – כאילו פוניבז' טענו רק שהרב מרקוביץ פרש מישיבת פוניבז' במובן של ויתור מרצונו על מה שניתן לו בה – הם מזכירים בסיכומיהם גם את הטענה האמיתית של פוניבז', שלפיה נוכח התנהלות הרב מרקוביץ הוא איבד את מקומו בישיבת פוניבז'. כך למשל בסעיף 392 לסיכומי מסורת :

"טענתו הבסיסית של הראל"כ היא אפוא – כי 'פסק 2000' בטל, הרש"מ איבד את זכויותיו ולכן עליו להתפנות מישיבת פוניבז' עם כל הנוהים אחריו."

104. וכן בסעיף 877 לסיכומי שם :

"ברור אפוא שבקשה זו לאישורו של הפסק אינה מתיישבת עם טענתו של הראל"כ שהפסק בטל ומבוטל, כביכול הרש"מ איבד את זכויותיו אי אז בשנת 2005, והראל"כ אף מושתק מלתבוע כיום, הלכה למעשה, את ביטולו של 'פסק 2000'."

105. ואכן, זו היא הטענה שהתקבלה בפסק הבוררות. לאחר הבירור של טענת פוניבז' וטענות הנגד של מסורת, כב' הבורר קיבל את טענת פוניבז' – אותה, ולא תזה חדשה – בס' 382 לפסק הבוררות :

"בנסיבות אלה, ובשל סיבות אלה, אין מנוס מפני המסקנה כי בעקבות התנהלותו באירועים שנמנו, פקע מינויו של הרש"מ כראש ישיבה בישיבת פוניבז', ועמו פקעו הזכויות שהוקנו לו בפסק 2000 כחלק מתפקידו זה."

106. כך, אפוא, למסורת ניתנה מלוא ההזדמנות להעלות טענותיהם נגד טענת פוניבז', שלפיה חתירת הרב מרקוביץ תחת יסודות ישיבת פוניבז' ופתיחת ישיבתו הנפרדת בתוכה במסגרת תאגידית עצמאית, תוך שימוש באלימות קיצונית, הביאו לכך שהוא איבד את מה שניתן לו בישיבת פוניבז'. תוצאה זו יכולה

להיקרא בשם "פרישה", "פקיעה", "אובדן", "התאיינות" או בכל שם אחר, וטענות מסורת בדבר "הבדל" לכאורה בין המונחים הן רק מכבסת מילים שלא יכולה להועיל להם. מכל מקום, לכל אורך הדרך היה ברור לכולם מה היא טענת פוניבז', שהתקבלה בפסק הבוררות: פעולות הרב מרקוביץ הובילו לכך שהוא אינו עומד בראש ישיבת פוניבז', לא נושא בשום תפקיד אחר בה ובפשטות – כבר אינו חלק ממנה.

107. **שנית**, טענת מסורת כי מדובר ב"תזה חדשנית ודרמטית" לא יכולה לעמוד גם נוכח טענותיהם-שלהם בבוררות. כב' הבורר קבע כי כל משרה (לרבות מינוי ללא הגבלת זמן) כפופה לתנאים שאי קיומם עלול להפקיעה. "תדהמת" מסורת מקביעה זו מלאכותית למדיי, שכן הם עצמם טענו בפני כב' הבורר שהתנהלות הרב כהנמן הביאה לפקיעת זכויותיו בישיבת פוניבז' – ונזכיר כי אלו הן זכויות של בעל בית, לא משרה.

108. כך, בס' 691 לסיכומי מסורת הם סיכמו את "מהלך הטיעון" בעניין הסעד ההצהרתי הראשון שביקשו:

"א. 'פסק 2000' קבע מנגנון ברור מי הם תלמידי ישיבת פוניבז' והר"מים של הישיבה. לכן, מי שפעל בהתאם לפסק 2000' ולמנגנונים שנקבעו בו הוא שזכאי להיקרא בשם ישיבת פוניבז' **ומי שהפר וסיכל את ביצועו של 'פסק 2000' אינו זכאי להיקרא בשמה של הישיבה**.
ב. כל נכסי חברת פוניבז' בע"מ ועמותת ישיבת פוניבז' נועדו להחזיק ולקיים את ישיבת פוניבז', ואת התלמידים המוגדרים כתלמידי ישיבת פוניבז' והר"מים של ישיבת פוניבז'."

109. ובהמשך לכך, בס' 720–725 שם:

"המסקנה הבוקעת מהאמור היא, כי מי שדבק במנגנונים שנקבעו ב'פסק 2000', וקיבל ר"מים ותלמידים בהתאם לפסק, הוא שראוי להיקרא בשם פוניבז', שהרי הוא התקבל לישיבה כדן, ולהפך - **מי שסיכל את אפשרות יישומו 'פסק 2000', שלא לומר ביטל את הפסק מכל וכל, פעל בניגוד למנגנונים שנקבעו ב'פסק 2000' אינו יכול להיקרא בשם פוניבז'**. [...] כמו כן, הראל"כ הוא זה שסיכל כל אפשרות מעשית להמשך קיומה של הישיבה כמאוחדת תחת הוראות 'פסק 2000', ופעל באופן אקטיבי להרחיב את הקרע בישיבה. נמצא, כי מי שראויים להיקרא בשם פוניבז' הם הרש"מ ותלמידיו והר"מים המלמדים במסגרת המזוהה עמו, שהתנהלה בהתאם לפסק 2000'."

110. וכך גם בסיכומי התשובה מטעם מסורת, בס' 182:

"הראל"כ, **שקיבל החלטה מודעת להפר ולרמוס לחלוטין את פסק 2000**, לרבות הוראותיו בדבר קבלת תלמידים ור"מים לישיבה, **אינו יכול להמשיך ולטעון כי הוא פועל במסגרת ישיבת פוניבז', שכן במו ידיו הוציא עצמו ממנה**."

111. ולסיכום, בסעיפים 187–189 שם הם הגדירו את השאלה המרכזית שבה על כב' הבורר להכריע:

"**נמצא אפוא, כי שאלת היסוד בהליך זה היא אחת: מי זכאי להיקרא בשם ישיבת פוניבז'?** הכרעה בשאלה זו תכריע את כל שאר הפלוגתאות בסכסוך זה. כיצד נשיב לשאלה זו – באופן הפשוט ביותר: 'פסק 2000' קבע מנגנונים לניהולה של ישיבת פוניבז', ויותר מכך – קבע את המנגנונים להחלת שמה של ישיבת פוניבז' על תלמידים והר"מים. דהיינו, 'פסק 2000' הכריע וקבע מי הם הזכאים לה יקרא בשם פוניבז'. **מי שפעל בהתאם לפסק 2000' זכאי להיקרא בשם פוניבז' ומי שבחר לקרוע לגזרים את הפסק – אינו זכאי לכך, אל יתהדר בשמה החשוב של הישיבה וכמובן אל יעשה שימוש בנכסיה**."

112. ר' גס סעיף 651 לסיכומיהם, שבו טענו כי תביעת פוניבז' הועברו לבוררות משום ש(רק) הבוררים היו מוסמכים **"לשוב לדון"** בשאלה מהי ישיבת פוניבז' ומי הם באמת תלמידי ישיבת פוניבז'.

113. כך, לטענת מסורת בבוררות, כב' הבורר נדרש להכריע מי מהצדדים פעל בהתאם לפסק 2000 ומי מהם "הפר וסיכל" אותו; ולטענתם, הישיבה ששייכת לאחרון לא תוכל להיקרא עוד ישיבת פוניבז' ולא תוכל ליהנות מנכסי פוניבז'. במילים אחרות, תביעת מסורת בבוררות בהתייחס לרב כהנמן הייתה בדיוק אותה "תזה חדשנית ודרמטית" שכיום הם טוענים שכב' הבורר לא היה מוסמך לקבוע לגבי הרב מרקוביץ. בנסיבות אלה, מסורת מושתקים מלטעון שהקביעה כי התנהלות הרב מרקוביץ שללה ממנו את זכויותיו בישיבת פוניבז' נוגדת את פסק 2000 ואת פס"ד שבח 2015, נוגדת את תקנת הציבור או חורגת מסמכות כב' הבורר.

114. יצוין כי פוניבז' כמובן חלקו מההתחלה על האופן שבו מסורת הציגו את השאלה העומדת להכרעה. כפי שהבהירו פוניבז' לכל אורך הדרך, הרב כהנמן הוא בעל הבית של ישיבת פוניבז', ולא ניתן לקחת ממנו את הבעלות, גם אילו היה נקבע שהוא "הפר וסיכל את ביצועו של פסק 2000". לעומתו, כפי שקבע כב' הבורר,

לרב מרקוביץ ניתן אך מינוי כעובד שכיר בישיבת פוניבז', הוא מעולם לא היה בעל בית של הישיבה. לפיכך, בשום תרחיש הוא לא היה רשאי להחזיק ישיבה משלו שתיקרא פוניבז', שתפעל במקרקעי פוניבז' ושתמומן מנכסי פוניבז', וזאת ללא תלות בשאלה אם הפר את פסק 2000 או שמא קיים אותו על כל פרטיו ודקדוקיו.

ו. גם טענות מסורת בקשר עם השימוש בשם פוניבז' משוללות יסוד ומנותקות לחלוטין מהליך הבוררות, מטענות הצדדים בו ומהכרעת כב' הבורר

115. בפרק ה' לבקשת הביטול טוענים מסורת כי האיסור על הרב מרקוביץ ואנשיו להשתמש בנכסי קניין הרוחני של ישיבת פוניבז', מונע מהרב מרקוביץ ומאנשיו (שלטענתם משוללת היסוד מונים רבבות משפחות, והדבר כמובן מוכחש לחלוטין) לממש את אמונתם הדתית, ומשכך נוגד את תקנת הציבור.

116. **ראשית**, בטענות מסורת בבוררות לא היה זכר לטענות שהם פורסים על פני עמוד שלם בבקשת הביטול, וכבר בשל כך הם משותקים מהעלאתן כיום. בתביעת פוניבז' נכלל פרק תביעת הקניין הרוחני שבו התבקש סעד שימנע את השימוש בקניין הרוחני של פוניבז' בידי מסורת. למסורת ניתנה מלוא ההזדמנות להתגונן מפני תביעה זו, והם העלו את טענותיהם בעניינה. למרות זאת, מסורת בחרו שלא לטעון בבוררות כי קבלת תביעה זו משמעותה פגיעה בתקנת הציבור, והם לא העלו את הנימוקים החדשים שהם מעלים כיום.

117. בפרט – מסורת מעולם לא העלו בפני כב' הבורר את התזה שצצה לפתע בבקשת הביטול, שלפיה "ישיבת פוניבז' האמיתית" היא בעצם "ממשיכת דרכו של הרב שך זצ"ל", אשר לכאורה "מיצב את מעמד העל שלה", ולכאורה מכוח כך לא ניתן למנוע מהם להשתמש בקניינה הרוחני. מדובר למעשה בטענה חדשה לחלוטין נגד תוקף בעלות הבית של הרבנים כהנמן לדורותיהם בישיבת פוניבז'. ואולם, מסורת אינם רשאים לפרוס רקע עובדתי חדש ולהעלות טענות חדשות בניסיון להעמיד את בית המשפט הנכבד כערכאה דיונית שתנהל "משפט חוזר" בתביעת הקניין הרוחני של ישיבת פוניבז', או בכלל בסוגיית השליטה בנכסיה.

118. **שנית**, בפני כב' הבורר העלו מסורת, בלקוניות קיצונית, במשפט יחיד וללא בדל של נימוק, את הטענה הכללית שלפיה השם פוניבז' משקף תנועה דתית ולפיכך אין למנוע מהציבור לעשות שימוש בו, וזאת כאמור בלי שום אזכור לתקנת הציבור או לטענות העובדתיות שהם מעלים כיום (ס' 252 להגנת מסורת; ס' 942 לסיכומי מסורת). טענה זו של מסורת **נדונה בפסק הבוררות ונדחתה** (ס' 488–491 שם). מסורת אינם רשאים לערער על קביעה זו.

119. **שלישית** ואדרבה, מסורת טענו בבוררות את ההפך הגמור מטענותיהם כיום. כמפורט וכמצוטט לעיל, מסורת טענו במפורש שכב' הבורר נדרש להכריע מי זכאי להיקרא בשם ישיבת פוניבז', וטענו בעניין זה כי מי שהפר את פסק 2000 אינו זכאי להשתמש בשמה של הישיבה. על סמך טענה זו הם אף ביקשו במפורש, בסעיף 748 לסיכומיהם:

"מתבקש כב' הבורר לקבוע כי [...] התלמידים אשר התקבלו לאורך השנים על ידי הראל"כ לא נתקבלו כדין, ואינם זכאים להימנות ולהיקרא תלמידי ישיבת פוניבז'."

120. לפיכך, מסורת מושתקים מלטעון כיום כי הקביעה שהם ואנשיהם אינם רשאים להשתמש בשמה ובסמליה של ישיבת פוניבז', ובכלל בנכסי הקניין הרוחני שלה, נוגדת את תקנת הציבור.

121. מהמקובץ עולה כי דין בקשת הביטול סילוק על הסף, ולחלופין דחייה לגופה, בהיותה אך אצטלה לערעור שלא כדין על פסק בוררות חשין, ואף ניסיון להעמיד את בית המשפט הנכבד כערכאה דיונית שתנהל "משפט חוזר" בטענותיהם שנדחו בבוררות.

122. נוכח כל האמור, בית המשפט הנכבד מתבקש לדחות את בקשת הביטול ולאשר את פסק בוררות חשין, כמבוקש בבקשה לאישור פסק הבוררות שהגישו פוניבז' ביום 24.11.2025 (ת"א 67407-11-25). כן מתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את מסורת בתשלום הוצאות פוניבז' בגין הגשת תשובה זו, לרבות שכר טרחת עו"ד בצירוף מע"מ כדין.

ת צ ה י ר

אני הח"מ, הרב אליעזר כהנמן, נושא דרכון אמריקאי מס' 112853505, לאחר שהוזהרתי כחוק כי עלי לומר את האמת וכי אהיה צפוי לכל העונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, מצהיר בזאת, בכתב, כלהלן:

1. הנני נותן תצהירי זה בתמיכה ל"תשובת פוניבז' לבקשת מסורת לביטול פסק הבוררות של כב' הבורר דוד חשין" (להלן **בהתאמה** – "בקשת הביטול", "פסק בוררות חשין" או "פסק הבוררות" ו-"כב' הבורר") המוגשת בד בבד עם תצהירי זה, מטעמי, מטעם ישיבת פוניבז' בע"מ ומטעם ישיבת פוניבז' ע"ר (להלן **בהתאמה** – "חברת פוניבז'" ו"עמותת פוניבז'", וביחד עימי – "פוניבז'"), נגד מסורת התורה בני ברק ע"ר, הרב שמואל מרקוביץ והרבנית ציפורה מרקוביץ (להלן **ביחד** – "מסורת"). על מנת שלא להעמיס, לא יצורפו לתצהירי מסמכי תיק הבוררות שאליהם אפנה להלן, שכן מסורת צירפו אותם לבקשת הביטול.
2. אני מכהן כנשיא ישיבת פוניבז', יו"ר עמותת פוניבז' ובעל השליטה בחברת פוניבז'. העובדות המפורטות בתצהירי ידועות לי מידיעה אישית, מתוקף תפקידי, מכוח חקירה ודרישה שביצעתי ומתוך עיון במסמכים. הטיעונים המשפטיים המשולבים בתצהירי הוסברו לי על ידי יועצי המשפטיים, ובכונותם אני מאמין.

א. בפסק הבורר נקבעו ממצאים עובדתיים בדבר מעשי הרב מרקוביץ שהביאו לאובדן

מינויו בישיבת פוניבז': הקמת ישיבתו הנפרדת במקרקעי פוניבז';

הניסיון להשתלט על ישיבת פוניבז' והמרידה במבנה ההיררכי שלה;

והאלימות הקשה שהשליט בגבעת הישיבה ככלי להשגת אלו

3. פסק בוררות חשין ניתן לאחר הליך בוררות מפורט ומעמיק במיוחד, שבו העלה כל צד את מכלול טענותיו כלפי הצד השני, טענות אלו התבררו לעומקן ולרוחבן, ונקבעו בהן ממצאים עובדתיים והכרעות משפטיות.
4. בפתח הליך הבוררות הורה כב' הבורר לצדדים להגיש לו את כל כתבי הטענות, פסקי הבוררות ופסקי הדין שניתנו ביניהם עד כה; וכל צד הגיש את כתבי הטענות ופסקי הדין שראה בהם רלוונטיים. לאחר מכן הגישו שני הצדדים, בכל שלב במקביל, בהתאם להחלטות כב' הבורר, כתבי תמצית טענות קצרים; כתבי תביעה שריכזו את מכלול העילות והסעדים שכל אחד מהצדדים סבר כי עומדים לו כלפי הצד השני; כתבי הגנה; כתבי תשובה; בקשות לסילוק על הסף ותשובות להן; תצהירים; סיכומים; סיכומי תשובה; והשלמות טיעון בסוגיות שכב' הבורר ביקש להתייחס אליהן בעת שעסק בכתבת הפסק. כן נערכו בפני כב' הבורר לא פחות מ-15 (!) דיוני הוכחות ארוכים, שבהם נחקרו כל 17 עדי הצדדים וכן עד מומחה שמאי המקרקעין מטעם פוניבז', והוגשו באמצעות העדים ראיות רבות שסומנו כמוצגים. חלק נכבד מהמסמכים שעמדו בפני כב' הבורר צורפו כנספחים לבקשת האישור¹.
5. בסיומו של הליך הבוררות, שבמהלכו הונחו בפני כב' הבורר מסמכים הנושאים אלפים רבים של עמודים, סרטונים, הקלטות ושעות רבות של עדויות, נפרסה בפני כב' הבורר תמונה עובדתית מקיפה ומעמיקה על הסכסוך הנדון בפניו ועל טענות הצדדים. על יסוד תמונה עובדתית מלאה זו, קבע כב' הבורר שורה ארוכה של ממצאים עובדתיים מוצקים, ברורים ומנומקים היטב, שעליהם נשענות את הכרעותיו.

¹ מסורת לא צירפו את פסקי הדין וכתבי הטענות שכל צד העביר לכב' הבורר בפתח הליך הבוררות; את כתבי תמצית הטענות; את הבקשות לסילוק על הסף והתשובות להן; וכן את הקלטות ישיבות הבוררות. יודגש כי מטבע הדברים, תמלולי ההקלטות (שצורפו לבקשת האישור) רצופי שגיאות במידה רבה בהרבה מהנפוץ בתמלולים מסוג זה, בין היתר בשל סגנון הדיבור הרבני של עדי הצדדים. ציטוטים מדויקים של חלקים מתוך הפרוטוקול, לאחר האזנה מדוקדקת, שולבו בסיכומי פוניבז' לפי הצורך, לצד הפניות למיקומים המדויקים בהקלטות.

6. הברית התיכון לפסק הבוררות הוא הכרעות עובדתיות בשתי פלוגות מרכזיות שהעמידו הצדדים להכרעת כב' הבורר, והן: מה ניתן לרב מרקוביץ בפסק 2000; ומה התרחש בפוניבז' בשנים שלאחר מתן פסק 2000.
7. על יסוד הממצאים העובדתיים בפלוגות אלה ניתנו הכרעות כב' הבורר בתביעות הצדדים, שבסיוען עמדה השאלה אם הרב מרקוביץ רשאי להפעיל את ישיבת מסורת התורה תחת שמה של פוניבז', במקרקעיה ועל חשבונה.

ב. תביעת מסורת כפי שהונחה בפני כב' הבורר הייתה לניהול ישיבה נפרדת ועצמאית תחת שמה של ישיבת פוניבז', במקרקעיה ועל חשבונה

8. תביעתם העיקרית של מסורת בפני כב' הבורר חשין הייתה אחת: לאפשר להם לנהל במקרקעי פוניבז', בנכסיה ועל חשבונה ישיבה נפרדת משלהם שבה הרב מרקוביץ יהיה ראש הישיבה ובעל הדעה האחד והיחיד; שהוא יוכל לקבל אליה מספר תלמידים ומספר מורים וזה לאו שילמדו ויעבדו בישיבת פוניבז' שבנשיאותי; ושיוקצו להם עבודה נכסים של פוניבז' שאותם הרב מרקוביץ ינהל באופן ישיר (פרק ט' לסיכומי מסורת). כן הם תבעו בפרק "תביעת המניות" (חלק ד' לסיכומיהם) כי אנושל מהשליטה בחברת ישיבת פוניבז', באופן שבו לרב מרקוביץ תהיה זכות וטו על כל החלטה בחברה.
9. לצד זאת, כפי שהבהירו פוניבז' בס' 270 לסיכומי התשובה מטעמם, מסורת לא תבעו בבוררות בפני כב' הבורר כי הרב מרקוביץ יחזור לשאת בתפקידים ובסמכויות בישיבת פוניבז' שלטענתם ניתנו לו בפסק 2000 (לא כל שכן, בתפקיד שבאמת ניתן לו בפסק). מסורת לא תבעו כלל סעדים הקשורים למעמדו של הרב מרקוביץ בישיבת פוניבז' שבנשיאותי, כגון סעד שיחייב לאפשר לו לומר שיעורים בישיבה, או סעד הצהרתי שיקבע כי הוא ראש ישיבת פוניבז' (שבנשיאותי); להבדיל מישיבת מסורת התורה, אשר מסורת תבעו שייקבע כי גם היא ישיבת פוניבז'). כל תביעת מסורת היא שיינתן להם "תחליף" לפסק 2000 – את רכוש ישיבת פוניבז', כדי לנהל עליו ובאמצעותו ישיבה נפרדת משלהם.
10. לעומת תביעה זו, תביעת פוניבז' הייתה לסילוק הישיבה הפולשת ממקרקעיה.
11. פסק 2000 שרטט את האופן שבו תמשיך לפעול – כישיבה יחידה בגבעת הישיבה – ישיבת פוניבז' שבנשיאותי ובראשות ראשי הישיבה הוותיקים הרב גרשון אדלשטיין זצ"ל, שנקרא לישיבה של מעלה לפני כשנתיים וחצי, והרב ברוך דב פוברסקי יבדלט"א, כשהוא ממנה לצידם גם את הרב מרקוביץ כראש ישיבה.
12. מסורת מעולם לא טענו בבוררות שפסק 2000 התיר לרב מרקוביץ לפתוח ישיבה משלו בתוככי ישיבת פוניבז'. טענתם הייתה שהוא "נאלץ" לעשות זאת, מאחר ש"מנעתי" ממנו את מעמד "בעל הכתר הרוחני" והסמכות העליונה בישיבת פוניבז'. לכן, לשיטתם, עמדה לו "זכות" דמיונית לפתוח ישיבה משלו תחת שמה של ישיבת פוניבז', במקרקעיה ועל חשבונה, והדבר לא הביא לאובדן תפקידו בישיבת פוניבז'.
13. כמפורט לעיל ולהלן, כב' הבורר דחה טענה זו על כל רכיביה, הן בדבר מה שניתן לרב מרקוביץ בפסק 2000 והן בדבר מה שהרב מרקוביץ היה זכאי לעשות מכוח זה. וכך נקבע בס' 325 לפסק הבוררות:

"נקודת המוצא הנורמטיבית לדיונו היא פסק 2000 – על החיובים והזכויות שנקבעו בו. כפי שנקבע בפרק 3, בפסק 2000 הובהר כי הראל"כ הוא "בעל הבית" והסמכות העליונה בישיבה. הרש"מ, בניגוד לטענתו בהליך זה, לא הוכר בפסק 2000 כבעל מעמד דומה. חלף כך נקבע כי הרש"מ יהיה אחד מראשי הישיבה, וניתנו לו סמכויות מוגדרות המוגנות מפני שררת הראל"כ. בנוסף, כפי שקבעתי בפרק 3, מינויו של הרש"מ לתפקיד ראש ישיבה אינו מעניק לו רק זכויות, אלא נושא עמו חובות כלפי הישיבה שבה הוא מונה (וליתר דיוק – כלפי האישיות המשפטית המפעילה את הישיבה, שכן כאמור לעיל ה"ישיבה" עצמה אינה נושאת בזכויות או בחובות). חובות אלו הן חלק אינהרנטי מהמינוי שקיבל הרש"מ בפסק 2000 והפרתן עשויה לאיין את המינוי."

14. מכל מקום, בהתאם לקביעות כב' הבורר, ממילא שום מעמד לא היה יכול להקנות לרב מרקוביץ זכות לפתוח ישיבה משלו במקרקעי פוניבז'; ומובן מאליו כי שום הפרה של פסק 2000 (גם אילו הייתה) לא הייתה מזכה אותו בסעד עצמי אלים ובריוני בדמות השתלטות על קניינה של הישיבה והקמת ישיבה חדשה ועצמאית על מקרקעיה ותוך שימוש בשמה. כפי שנקבע בס' 223 לפסק הבוררות: **"הרש"מ לא קיבל בפסק 2000 היתר לנהוג מנהג בעלים בישיבה."**

15. על רקע זה, תביעת פוניבז' מעולם לא הייתה "לבטל את פסק 2000". אדרבה, כפי שהבהרנו למשל בס' 446–447 לסיכומי התשובה מטעמנו, תביעתנו הייתה דווקא לאכיפת פסק 2000. גם בפני כב' הבורר טענו מסורת כי לכאורה טענות פוניבז' כמוהן כטענה שפסק 2000 בטל, וגם טענה זו כבר נדחתה בפסק הבוררות:

"מסקנתי נסמכה לא על שינוי של פסק 2000 או על "נטילת" זכות שניתנה לרש"מ בו, כי אם על הפסק עצמו ועל אופי ותנאי הזכות שהוקנתה בו לרש"מ. עניין זה לא נדון (וכמובן שלא הוכרע) בפס"ד שבח. אעיר, כי בניגוד לטענת הרש"מ, **הראל"כ לא טען כי פסק 2000 בטל. להיפך, טענת הראל"כ הייתה כי: 'התפקידים הספציפיים שניתנו לרב מרקוביץ בפסק 2000 אינם רלוונטיים עוד, ואין בכך כדי לפגוע באכיפת פסק 2000 בדיוק כפי שניתן.** התפקידים ניתנו לרב מרקוביץ בהיותו חלק משיבת פוניבז', ואילו כיום הוא אינו חלק מהישיבה ולא מגיע לו שום תפקיד בה' (פס' 446 לסיכומי התשובה של הראל"כ. [...]). כאמור, **בטענה זו אין סתירה של ההכרעה בפס"ד שבח" (ס' 384 לפסק הבוררות חשין, וכר"ס' 417 שם).**

16. לעומת פוניבז', מסורת כן תבעו לבטל את פסק 2000, וביקשו לעצמם פסק בוררות חדש שיחליף את פסק 2000 ויעגן את המציאות המפרה שיצר הרב מרקוביץ בכוח הזרוע, כמפורט לעיל. לצורך כך הם טענו שוב ושוב כי "אין זה סביר לאכוף את 'פסק 2000' כלשונו על המציאות הנוכחית. דומה שלא ניתן לאנוס היום על המציאות כינוס אסיפת ר"מים משותפת לקבלת תלמידים וכדו'" (ס' 837 לסיכומי מסורת); וכי על הבורר "להתאים את הפסק למציאות ימינו" (ס' 847 שם).

17. למעשה, כל תביעת מסורת לפסק חלופי לפסק 2000, היא בבחינת "הרצחת וגם ירשת". בהתאם לממצאים העובדתיים של כב' הבורר, התנהלות הרב מרקוביץ – ובתוך כך החתירה תחת יסודות ישיבת פוניבז', הקמת ישיבתו הנפרדת מבחינה תאגידית וארגונית, והכוונת תלמידיו לדרך של אלימות כלפי ישיבת פוניבז', רבניה ותלמידיה – היא שהביאה לכך שלא ניתן עוד לקיים את פסק 2000 כפי שניתן:

"באותה תקופה כבר היה ברור שהרש"מ אינו מקבל את מרות הראל"כ בישיבה וחותר תחת מוסדותיה. במועד שבו פורסם המסמך (אייר תשס"ה) כבר הקים הרש"מ מסגרת "כולל", העביר את כתובתה של עמותת מסורת התורה (ואת האברכים הרשומים בה) לגבעת הישיבה, קיבל תלמידים באסיפה נפרדת ועצמאית וכאמור לעיל עודד את גילויי האלימות כלפי הרב ברמן. **בהתחשב בכך, ספק רב בעיני אם הייתה באותה תקופה "דרך חזרה" שתאפשר את קיום הפסק כפי שניתן.** לא למותר לציין כי הרש"מ עצמו טען שכבר בפיצול התפילה בשמחת תורה תשס"ה, כחצי שנה לפני גילוי הדעת, הייתה מעין חציית "נקודת אל חזור" (הגם שכפי שקבעתי לעיל הרקע לפיצול היה דווקא האלימות מצד המזוהים עמו)" (ס' 373 לפסק הבוררות).

ג. למסורת ניתנה מלוא ההזדמנות להעלות טענותיהם באשר לאופן שבו פעולותיו של הרב מרקוביץ להקמת ישיבה נפרדת בראשותו הביאו לפקיעת מינויו בפוניבז'

18. בפסק בוררות חשין נקבע כי בשלהי שנת 2004 החל הרב מרקוביץ לצאת לדרך עצמאית מבחינה ארגונית ותאגידית, והקים מסגרת תאגידית חדשה להפעלת ישיבתו הנפרדת בתוככי פוניבז'. בכך קיבל כב' הבורר את טענת פוניבז' שלפיה הרב מרקוביץ "הוביל למעשה ליצירת מסגרת חדשה שאינה מקבלת את ההיררכיה ואת חלוקת הסמכויות בישיבה" (כפי ששיקף כב' הבורר את טענת פוניבז', בס' 329 לפסק הבוררות).

19. נוסף על כך, כב' הבורר קבע רצף של ממצאים עובדתיים קשים לגבי התנהלות הרב מרקוביץ, אשר התמונה העולה מהם חמורה: הרב מרקוביץ חתר תחת יסודות הישיבה. הוא לא הסכין עם העובדה שאני הוא בעל הבית של הישיבה, וביקש לקחת לעצמו בכוח הזרוע ובקביעת עובדות בשטח את מה שלא ניתן לו בפסק 2000 (החל מעמ' 83 לפסק בוררות חשין, ובפרט בסעיפים 332, 380–381 ו-389 שם).

20. נוכח קביעות עובדתיות חמורות אלה קבע כב' הבורר כי הרב מרקוביץ השתמש בסמכויותיו באופן שהביא לפגיעה מינוו ביישיבת פוניבז', ועמו לפגיעה הזכויות שהוקנו לו בפסק 2000 כחלק מתפקיד זה, וזאת לכל המאוחר בשנת 2007 (ס' 380–382 לפסק בוררות חשין). **רק על כך** חולקים מסורת.

21. לטענתם, לא ניתנה להם הזדמנות לטעון טענותיהם בעניין שאלת פגיעה מינוו הרב מרקוביץ ביישיבת פוניבז'. ואולם, אין בכך ממש. טענת פוניבז' בבוררות לא הייתה אותה טענה משוטחת ומסולפת שמייחסים לנו מסורת, כאילו הרב מרקוביץ נקט בצעדי פרישה מכוונים, דוגמת הגשת מכתב התפטרות מהישיבה. הטענה הייתה – והדבר היה ברור למסורת לכל אורך הדרך – כי נוכח התנהלות הרב מרקוביץ, הוא **איבד את מקומו ביישיבת פוניבז'**. ר' למשל ס' 277 לסיכומי פוניבז':

"מסורת התורה מודים בפה מלא ש"הכוללים עמדו בנשיאותו של הרש"מ" (ס' 54 לתצ' בוסקילה), והם מצטדקים על הפעלתם בידי הרב מרקוביץ בטענה שהם אינם קשורים – משפטית, ניהולית או בדרך אחרת – ליישיבת פוניבז' (ס' 54 לתצ' בוסקילה). **היא הנותנת. הרב מרקוביץ אינו רשאי להישאר ביישיבת פוניבז' שעה שהוא פונה לדרכו ומקים מוסדות משלו, נפרדים מיישיבת פוניבז'.** ההוראה בפסק 2000 כי "עמותת צור התורה תבוטל" משמעה כי משהרב מרקוביץ קיבל תפקיד ביישיבת פוניבז', קל וחומר תפקיד הכולל מעורבות במינויים ובקבלת תלמידים כמפורט לעיל, הוא אינו רשאי עוד לפעול במסגרות חיצוניות לישיבה. ודוק: הפעילות הנפרדת של הרב מרקוביץ אינה מנותקת מעולם הישיבה, כמו למשל לו היה מדובר בהקמת ארגון למניעת צער בעלי חיים, אלא עניינה הקמת ישיבות וכוללים, שהרב מרקוביץ רוצה להיות בעל הבית שלהם ושלא יהיו כפופים לנשיאות ישיבת פוניבז'."

22. כך גם שיקף כב' הבורר את טענות פוניבז' בפסק הבוררות, למשל בס' 318 לפסק:

"הראל"כ טוען מנגד שהרש"מ הפר את פסק 2000 "מהרגע הראשון" (פס' 118 לסיכומי הראל"כ), **ושבפעולותיו מהשנים 2004 והלאה יש לראות "פרישה" מיישיבת פוניבז' באופן שמאין את זכויותיו לפי פסק 2000.** לכל הפחות, טוען הראל"כ כי נוכח פעילויות הרש"מ נגד הישיבה, נשיאה וראשיה, רשאי היה הראל"כ "לפטרו". הראל"כ מדגיש כי אמנם לרש"מ ניתנו בפסק 2000 זכויות ומעמד של עובד שיש לו שררה, אולם אין משמעות הדבר שהוא רשאי לנהוג בצורה שבה נהג, ובוודאי שאינו רשאי "להחריב את הישיבה בלי שיהיה אפשר לפטרו" (פס' 446 לסיכומי התשובה מטעם הראל"כ). בהתאם לכך, סבור הראל"כ כי המסגרת שמנהל היום הרש"מ במקרקעי הישיבה היא למעשה ישיבה חדשה ונפרדת, וחברת פוניבז' ועמותת פוניבז' אינן מחויבות כלפי תלמידיה ואנשי צוותה."

23. וכן בס' 326 לפסק הבוררות:

"**טענתו של הראל"כ מתבססת על כך שהרש"מ בפעולותיו איבד למעשה את אותן זכויות.**"

24. כב' הבורר אף התייחס בס' 328–329 לפסק הבוררות לאופן המסולף שבו מוצגת טענת פוניבז' בפי מסורת:

"**הטענה המרכזית של הראל"כ היא שהרש"מ בפעולותיו "פרש" מהישיבה. [...]** אין כל ספק שלרש"מ לא הייתה כוונה "לפרוש" מיישיבת פוניבז' במובן של עזיבתה מרצונו במובן שהוא מתאר. אולם לא זו טענת הראל"כ. טענת הראל"כ היא כי **בהתנהלותו ובניסיונו להשתלט על הישיבה חרג הרש"מ בקיצוניות מהסמכויות שהוקנו לו בפסק 2000 באופן שחתר תחת מינויו ותפקידו כראש ישיבה ביישיבת פוניבז', והוביל למעשה ליצירת מסגרת חדשה שאינה מקבלת את ההיררכיה ואת חלוקת הסמכויות בישיבה.**"

25. ואכן, כך הבינו גם מסורת את טענת פוניבז'. לצד האופן המסולף שבו הציגו אותה בסיכומיהם (כמו בבקשת הביטול) – כאילו פוניבז' טענו רק שהרב מרקוביץ פרש משיבת פוניבז' במובן של ויתור מרצונו על מה שניתן לו בה – הם מזכירים בסיכומיהם גם את הטענה האמיתית של פוניבז', שלפיה נוכח התנהלות הרב מרקוביץ הוא איבד את מקומו בשיבת פוניבז'. כך למשל בסעיף 392 לסיכומי מסורת:

"טענתו הבסיסית של הראל"כ היא אפוא – כי 'פסק 2000' בטל, הרש"מ איבד את זכויותיו ולכן עליו להתפנות משיבת פוניבז' עם כל הנוהים אחריו."

26. וכן בסעיף 877 לסיכומי שם:

"ברור אפוא שבקשה זו לאישורו של הפסק אינה מתיישבת עם טענתו של הראל"כ שהפסק בטל ומבוטל, כביכול הרש"מ איבד את זכויותיו אי אז בשנת 2005, והראל"כ אף מושתק מלתבוע כיום, הלכה למעשה, את ביטולו של 'פסק 2000'."

27. ואכן, זו היא הטענה שהתקבלה בפסק הבוררות. לאחר הבירור של טענת פוניבז' וטענות הנגד של מסורת, כבי הבורר קיבל את טענת פוניבז' – אותה, ולא תזה חדשה – בס' 382 לפסק הבוררות:

"בנסיבות אלה, ובשל סיבות אלה, אין מנוס מפני המסקנה כי בעקבות התנהלותו באירועים שנמנו, פקע מינויו של הרש"מ כראש ישיבה בשיבת פוניבז', ועמו פקעו הזכויות שהוקנו לו בפסק 2000 כחלק מתפקידו זה."

28. כך, אפוא, למסורת ניתנה מלוא ההזדמנות להעלות טענותיהם נגד טענת פוניבז', שלפיה חתירת הרב מרקוביץ תחת יסודות ישיבת פוניבז' ופתיחת ישיבתו הנפרדת בתוכה במסגרת תאגידית עצמאית, תוך שימוש באלימות קיצונית, הביאו לכך שהוא איבד את מה שניתן לו בשיבת פוניבז'. תוצאה זו יכולה להיקרא בשם "פרישה", "פקיעה", "אובדן", "התאיינות" או בכל שם אחר, וטענות מסורת בדבר "הבדל" לכאורה בין המונחים הן רק מכבסת מילים. מכל מקום, לכל אורך הדרך היה ברור לכולם מה היא טענת פוניבז', שהתקבלה בפסק הבוררות: פעולות הרב מרקוביץ הובילו לכך שהוא אינו עומד בראש ישיבת פוניבז', לא נושא בשום תפקיד אחר בה ובפשטות – כבר אינו חלק ממנה.

ד. גם טענות מסורת בקשר עם השימוש בשם פוניבז' משוללות יסוד ומנותקות לחלוטין מהליך הבוררות, מטענות הצדדים בו ומהכרעת כבי הבורר

29. בפרק ה' לבקשת הביטול טוענים מסורת כי האיסור על הרב מרקוביץ ואנשיו להשתמש בנכסי קניין הרוחני של ישיבת פוניבז', מונע מהרב מרקוביץ ומאנשיו (שלטענתם משוללת היסוד מונים רבבות משפחות, והדבר כמובן מוכחש לחלוטין) לממש את אמונתם הדתית, ומשכך נוגד את תקנת הציבור.

30. **ראשית**, בטענות מסורת בבוררות לא היה זכר לטענות שהם פורסים על פני עמוד שלם בבקשת הביטול. בתביעת פוניבז' נכלל פרק תביעת הקניין הרוחני שבו התבקש סעד שימנע את השימוש בקניין הרוחני של פוניבז' בידי מסורת. למסורת ניתנה מלוא ההזדמנות להתגונן מפני תביעה זו, והם העלו את טענותיהם בעניינה. למרות זאת, מסורת בחרו שלא לטעון בבוררות כי קבלת תביעה זו משמעותה פגיעה בתקנת הציבור, והם לא העלו את הנימוקים החדשים שהם מעלים כיום.

31. בפרט – מסורת מעולם לא העלו בפני כבי הבורר את התזה שצצה לפתע בבקשת הביטול, שלפיה "ישיבת פוניבז' האמיתית" היא בעצם "ממשיכת דרכו של הרב שך זצ"ל", אשר לכאורה "מיצב את מעמד העל שלה", ולכאורה מכוח כך לא ניתן למנוע מהם להשתמש בקניינה הרוחני. מדובר למעשה בטענה חדשה לחלוטין נגד תוקף בעלות הבית של הרבנים כהנמן לדורותיהם בשיבת פוניבז'. ואולם, כפי שנמסר לי על-ידי יועצי המשפטים, מסורת אינם רשאים לפרוס רקע עובדתי חדש ולהעלות טענות חדשות בניסיון

